

REVOLUCIJSKI PLOŠČAD R. GOTOVINI

SLOVENSKI

ČEBELAR

1948

50. LETNIK

6. ŠTEVILKA

SLOVENSKI ČEBELAR

GLASILO ČEBELARSKÉ ZADRUGE ZA SLOVENIJO

6. številka

V Ljubljani 1. junija 1948

50. letnik

Vsebina:

Fr. Donat Jug: Seznam čebeljih paš- nih virov	129	nje rži. Listna mana. Zgodbica iz kumskih gozdov. Se en preprost način ugotavljanja hude gnilobe	150
Dr. ing. Jaroslav Svoboda: Kako rav- namo z medom	155	Naša organizacija	
Trojiški: Družinski čebelnjak	157	Vabilo na drugo redno skupščino čebelarke zadruga	152
Premrl Anton: Varujmo čebele pred mrazom in vročino!	159	Vključitev čebelarjev v kmetijske zadruga	152
Zunko Ivan: Iz prakse	140	Dopisi: Na Goriškem. Iz Kosta- njevice. Iz Zasavja. Mariborska podružnica	154
Hudovernik Simon: Star začetnik	142	Izvleček iz sejnega zapisnika šir- šega upravnega odbora CZ	158
Zagrajski: Se o panju	144	Delovanje izvršnega odbora čebe- larske zadruga	159
Rihar Jože: Obveščevalne postaje Posvetovalnica	145	Zadružni vestnik	160
K vprašanju o begalnicah. K vpra- šanju o ubežni matici. Izmetavanje zalege. Izletavanje čebel ponoči	147	Na ovitku: Potrebščine za vzrejo matic. Na višku vzrejne sezone. Shema vključitve čebelarke za- druga v Republiško poslovno zvezo	
Osmrtnice			
Rataj J.: Poštenjaku v spomin	149		
Mali kruhek			
Bolezen ali zastrupljenje? Sad- jarji kot uničevalci čebel. Mede-			

List izhaja mesečno. Glavni in odgovorni urednik: Rojec Vlado. Izdaja Čebelarška zadruga za Slovenijo. Tiska Triglavska tiskarna v Ljubljani. Letna naročnina za zadržnike 75 din, za nezadržnike 100 din, posamezna številka 10 din. V inozemstvu stane list 120 din.

VSE, KAR POTREBUJETE PRI VZREJI, DOBITE V ZADRUŽNI ČEBELARNI

Nujno potrebni so vam zlasti plemenilniki in sita za izločitev trotoev. Ostale priprave si lahko izdelate, če ste količkaj spretni, sami. Kdor pa hoče, si jih lahko nabavi pri zadrugi po naslednjih cenah:

	kom. à din
Plemenilnik	66,—
Sito za izločitev trotoev	414,50
Vzrejni satnik	14,50
Gorilnik na špirit	14,—
Kljuka za segrevanje voska	16,50
Cevka za izsekavanje celic	13,80
Dodajna matičnica po Wohlgemuthu	9,—
Valilna matičnica po Zandru	7,20
Čepki	2,—

Za kilogram sladkorja v kristalu (denaturiran) računamo din 35,—, za kilogram sladkorja v prahu pa din 37,50. Prejmejo ga lahko le prijavljeni vzrejevalci preko pristojne podružnice. V kratkem bomo dobili iz Maribora tudi posebne nože za razrezovanje satov in celic. Cena bo predvidoma 90 din.

Po nalogu širšega upravnega odbora čebelarke zadruga prevzemam zopet uredništvo Slovenskega čebelarja ter prosim stare in nove sotrudnike, da me pri delu podpro s primernimi prispevki. Rojec Vlado.

Fr. Donat Jug:

Seznam čebeljih pašnih virov

Medovitih rastlin je nešteto. Toda v tem seznamu bomo razpravljali le o tistih vrstah, ki pridejo v poštev kot izdatna bera v slovenskih pokrajinah, deloma tudi v Istri in Primorju. Zaradi lažjega pregleda bomo zbrali medovite rastline v skupine po njihovem naravnem razvoju. Pripominjam pa, da pri nekaterih rastlinah ni mogoče določiti točnega časa njih razvoja in medenja. To določajo narava in vremenske prilike, ki so po nekaterih predelih in pokrajinah Slovenije različne. Tudi ne medijo nekatere medonosne rastline povsod enako.

A. Zgodnja pomladanska paša

V gorskih predelih, ko na odprtem polju ležijo še široke ploskve ledenega snega, prinese mladina iz zavetnih leg že cele šope snežnobelega teloha in živordečega resja, ki kar po medečini diši. Tega zgodnjega spomladanskega cvetja se vsaka družina razveseli. Mati ali gospodinja poveže cvetje v šopke ter ga postavi v kozarcu na mizo, da se vsaj za nekaj tednov obdrži sveže. Tudi čebele (potem, ko so se po prvem izletu srečno otrebile) izvabijo te cvetlice, da jih obišejo in da si na njih naberejo prvo obnožino. Pa tudi kako kapljico nektarja jim nudijo. Le žal, da je to cvetje za čebele močno zapeljivo. Ako se nenadno sonce skrije ali zapiha mrzla sapa, veliko čebel kar na paši popada in otrpne.

Teloha (*helleborus*) je več vrst. Za čebele pride v poštev črni teloh, ki se loči od drugih, po črni koreniki. Tega cvetja je obilo na Gorenjskem, v Savinjski dolini in v ljubljanski okolici. Raste v zatišju smrekovih gozdov, pa tudi ob potokih in na pašnikih.

Vresje (*erica carnea*) z rdečkastimi mičnimi čašicami pozna vsakdo. Raste po obronkih izsekanih prisojnih gozdov. Ljubi bolj peščeno zemljo. Ob ugodnem vremenu daje čebelam dobro pašo. Vresje je tudi jesensko. Za čebele ne pride toliko v poštev, ker raste le bolj po planinah in kraškem svetu. Pri nas so vresišča redkokje toliko obsežna, da bi se splačalo peljati tja čebele.

Jeglič (*primula acaulis*). Ko zginje sneg s sončnih osojnih bregov, se prikažejo iz tal svetlorumene trobentice tako nagosto, kot bi jih bil kdo namenoma posejal. Ob lepih tihih sončnih dnevih jih čebele rade obletavajo, kajti vsaka piskalica ji nudi nekaj malega nektarja. V to vrsto spada še več drugih pomladnih cvetlic, kot so *zvončki* (*galantus nivalis*), *marjetice* (*belis perenis*), *vijolice* (*viola adorata*), *perunike* (*iris*), ki bolj ali manj medijo.

Kot zgodnja spomladanska paša — posebno kar se tiče obnožine — pa so važne le bolj lesne rastline, kot n. pr. raznovrstno vrbovje, jagnedi, leska, jelša in več vrst cvetočega gozdnega grmovja. Med vsemi sta najbolj upoštevani iva in bela vrba.

Iva (*salix caprea*), ki uspeva kot drugo vrbovje bolj v vlažni zemlji, je dvodomno drevo z rumenimi prašniki. Cvetè v mescu marcu ali v začetku aprila. Za mraz ni občutljiva; medí celo v hladnem vremenu. Čebele nabe-rejo na njej mnogo obnožine. Zato je za čebelarstvo zelo pomembna rastlina.

Vrba je več vrst. Skoraj vse nudijo čebelam obnožino in nektar. Razmnožujemo jih s sadikami, vzgojenimi iz semena ali pa s potaknjenci. Ugaja jim bolj zavetna lega in vlažna zemlja. Same se razmnožujejo ob potokih, rekah in v zavetnih vlažnih kotlinah, pa tudi v gozdovih med nizkim grmovjem. Dolžnost vsakega čebelarja naj bi bila, da razmnoževanje teh rastlin pospešuje. Sadike lahko naroči v kaki državni gozdarski drevnici. Če bi vsak čebelar vsako leto nasadil v bližini svojega čebelnjaka vsaj kakih sto vrb, ne bi trpele čebele spomladi pomanjkanja.

Beli jagned (*populus alba*) raste povsod in daje čebelam, kakor iva, mnogo obnožine.

Dren (*cornus mas*) je nizko gozdno drevo z rumenim cvetjem. Pri čebelarjih je bil včasih zelo v časti. Zasajali so ga polég čebelnjakov.

K zgodnjim medovitim rastlinam prištevamo tudi domača vrtna drevesa, kot so: breskve in marelice (*prunus armeniaca*, *prunus persica*). Breskve, marelice, mandeljnovci in češnje ob ugodnem vremenu zelo medijo, toda v poštev pride za čebele ta bera le tam, kjer gojijo mnogo takega sadnega drevja, t. j. v južnih krajih, kot n. pr. v Primorju, posebno v goriški okoli-ci, v Brdih in na Vipavskem.

Naštete rastline so glavni viri zgodnje pomladanske paše. Ako je pomladansko vreme ugodno, nudijo čebelam hrano že konec mesca marca ali v začetku aprila. Ako se pa zima zavleče tja do mesca aprila, ostanejo nekateri viri te paše neizrabljeni. Tedaj se prične splošna pomladanska paša povsod, tudi na odprtem polju, na sadnem drevju in celo v gozdu.

B. Splošna pomladanska paša

Češnja (*prunus avium*) medí med koščičastim sadnim drevjem najizdatnejše. Prav tako dobro medí tudi višnja (*prunus cerasus*).

Češplja (*prunus domestica*) medí sicer dobro, toda še boljše medijo navadne domače slive, posebno tiste, ki rastejo na sončnem apnenem svetu.

Jablana (*malus communis*) medu bolj malo, toda čebele jo rade obletavajo zaradi bogate obnožine. Izdatnejša je divja jablana (lesnika), ki raste po pašnikih. Raznovrstno hruškovo drevje ima za čebele isto vrednost kot jablanovo.

Po pašnikih in gozdovih medu v tem času nekatero trnasto grmovje kot n. pr.: češmin (*berberis vulgaris*). Tu rastejo tudi kalužnica (*caltha palustris*), vetrnica (*anemone nemorosa*) in razni volčini (*daphne*), ki dokaj dobro mede.

Na domačem vrtu služijo čebelam tele rastline: španski bezeg (*sambucus*), kosmulja (*ribes grosularia*), rdeče grozdčje (*ribes rubrum*), raznovrstne jagode in beli peščenik (*arabis alpina*). Slednji cvete vse poletje in zelo medu. Ponekod krasijo z njim grobove.

Črna borovnica (*vaccinium myrtillus*) je nizka gozdna rastlina. Raste bolj na apnenih tleh v velikih skupinah. Cvete ob istem času kot sadno drevje. Čebelam daje v ugodnem vremenu za vresjem in češnje najizdatnejšo pomladansko bero. Borovnici posebno ugaja gorenjsko podnebje. V poletnem času dobro obrodi. Iz jagod pridobivamo izborno žganje, znano pod imenom borovničar.

Ko mine paša na sadnem drevju in borovnici, se čebele najraje mudijo v drevoredih na divjem kostanju (*castanea*). Toda na njem dobijo več lepe rdeče obnožine kot medečine.

Repico (*brassica rapa oleifera*) sejemo jeseni na njive. Spomladi cvete v istem času kot semenska repa. Čebele jo zelo obletavajo in včasih na njej tudi mnogo nabero.

Malinjak (*rubus idaeus*) je gozdno grmovje, obraščeno z ostrimi trni. Raste povsod in prav prijetno diši. Sorodni so mu mnogovrstni kopinjaki ali robide. Kjer je večja skupina takega grmovja, imajo čebele izdatno bero.

Medeče rastline, ki smo jih do sedaj našli, predstavljajo v glavnem spomladansko čebeljo pašo. Med, ki ga čebele na njih naberejo, sproti porabijo za razvoj zalege v plodiščih. Zato ne dajejo posebnega medu. Lažji pa je pregled in ocena medu (pri točenju) v poletni dobi, ki se prične v mesecu juniju, vendar le v primerih, ko je na isti kulturi izdatna bera.

C. Zgodnja poletna paša

Akakija (*robinia semperflorens*) je za čebele, kjer jo gojijo v večjih skupinah, bogat vir medečine. Med je dišeč in zelo svetle barve. Akacija ljubi suho sončno lego. Najbolje uspeva sama zase ali pa pomešana med nizko gozdno drevje. Njene številne dolge korenine se po zemlji hitro raz-

prežejo; iz njih poganjajo vedno nove mladike. Zato jo sade po strmih melinah, da veže zemljo, ali pa ob bregovih rek in potokov, zlasti če tako zemljišče ni za drugo rabo. Akacija raste silno hitro; les je dober za drva in razne kolarske izdelke; ima večjo vrednost kot jelševje. Čebelarji (posebno v južnih predelih Slovenije) naj si prizadevajo, da bo čim več neplodnega sveta zasajenega z akacijo, kajti s tem bodo zelo zboljšali čebeljo pašo. Sadike lahko dobijo v kaki državni gozdni drevesnici.

S m r e k a (*abies excelsa*) medi bolj ali manj vsako leto v prvi polovici junija. Medočina se pojavlja med členki smrekovih vršičkov. Kjer so veliki strnjeni smrekovi gozdovi (ne hojevi, ker hoja medi pozneje), imajo čebele dobro bero. Toda smreka je za medenje zelo izbirčna; izdatno medi le v zelo ugodnem srednjem letu in ne presuhem vremenu. Medi pa samo kakih 10—15 dni. Lahek topel dež medenja ne zaustavi, pač pa kak močan hladen naliv. Po takem nalivu smreka tisto leto ne medi več. Smrekov med je rdečkastorumen, a ima isto vrednost kot cvetlični; le za prezimovanje čebel je pretežak. Zato ga raje iztočimo z drugim poletnim medom vred.

L i p o (*tilia*) pozna vsak Slovan. Uspeva v vsaki zemlji in v vsakem podnebju. Je sicer gozdno drevo, toda Slovani jo že od nekdaj radi gojimo v senčnatih parkih in ob cestah. Priljubljena je zaradi dišečega cvetja, ki ga nabiramo za zdravilni čaj. Tudi čebelam je lipa zelo priljubljena. Obletavajo jo od jutra do večera, toda izdatno medi le redkokdaj, ali vsaj ne v vsakem kraju enako. Znano je, da čebele ob času lipovega cvetja opustijo bero na drugem cvetju in se raje mudijo na lipi. Ugotovljeno je nadalje, da marsikje (posebno v visokih legah) ob lipovem cvetju panji na teži celo upadajo. Lip je dvoje vrst. Širokolistna lipa cvete prej, ozkolistna ali **l i p o - v e c** pa kasneje. Lipov med je bele barve; vonj ima po lipovem cvetju. Obnožina je belorumen. Ob lipovi beri diši zelo prijetno iz panjev, četudi ni posebnega donosa.

J e l k a ali **h o j a** (*abies pectinata*) je v naših krajih najizdatnejši vir medočine, kadar pač medi. Toda hojeva leta so redka. Tudi čas medenja je kaj različen. Ponekod medi že konec mesca junija, drugod pa šele v juliju, včasih šele v avgustu. To drevo je zelo izbirčno glede lege, a kjer ji ugaja, medi tudi v visokih legah, vendar le ob suhih, vročih poletnih dnevih, ko jo suša in vročina primeta tudi pri korenini. Na medenje zelo vplivajo mrzli nalivi. Ako so prepogosti, medenje preneha in se tisto leto ne pojavi več. Med je temnosive barve; je zdravilen in tudi v gospodijstvu zelo cenjen. Za čebele je pa pretežak. Ker je preveč smolnat, na njem le slabo prezimijo. Treba ga je iztočiti in odvzeto količino nadomestiti s sladkorno raztopino.

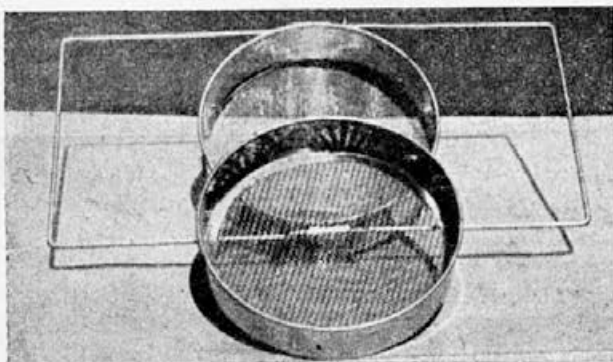
(Dalje prihodnjič.)

Kako ravnamo z medom

Pri točenju, ravnanju z medom in pri njegovem shranjevanju se moramo zavedati, da je med človeku namenjena hrana. Zato moramo paziti, da vlada pri vsem tem popolna snaga. Snažne morajo biti posode, prostor, v katerem delamo, pa tudi osebe, ki so pri tem delu zaposlene.

Točenje medu

Čebelam odvzamemo samo sate z dozorelim medom; nanošeni nektar mora biti tako zgoščen, da vsebuje med le 14—22 % vode. Med je primeren za točenje, če so ga čebele popolnoma pokrile ali če so ga vsaj že začele pokrivati. Včasih pa je vendarle treba pri odbiranju satov napraviti izjemo. V poznem poletju se lahko na hoji pojavi mana. Ta vsebuje poseben slad-

Priprava za naslanjanje satja pri odkrivanju in dvojno sito.

kor, tako imenovano melicitozo, ki ima neprijetno lastnost, da naglo kristalizira; pri tej paši ni priporočljivo čakati na med tako dolgo, da so celice pokrite, ker bi ga kasneje ne mogli več spraviti iz njih. V takšnih primerih, ki jih čebelar ne more prezreti, saj gre za obilno jesensko pašo, lahko odvzamemo sate že po dveh, treh dneh; če se z roko dotaknemo nagnjenega sata, se prepričamo, da se med nič kaj rad ne izceja; zato ga takoj iztočimo.

Točiti moramo v čistem prostoru, ki je dovolj oddaljen od čebelnjaka in tako zapri, da čebele ali mrčes nimajo dostopa vanj.

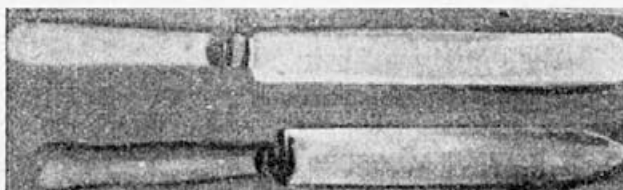
Kovinasto orodje, kakor nože, vilice, podstavek za odkrivanje satja in točilo moramo pred uporabo temeljito oprati z gorko vodo in osušiti. Odtočna pipa ne sme ostati znotraj mokra. Nobena priprava ne sme biti zarjavela.

Odvzeto satovje moramo iztočiti, dokler je še toplo. Ni prav, če ga čebelar spravi in se odloči za točenje šele čez nekaj dni. Med se bo ohladil in ne bo več dovolj tekoč. Če pa točimo pravkar odvzete sate, ki so še topli prišli iz panja, spravimo iz celic precej več medu kakor kasneje, ko se satje ohladi. Odvzeto satje stehatmo.

Preden vtaknemo sate v točilo, moramo odkriti na njem vse celice. Sat položimo na mrežast podstavek in z nožem ali obličem, če ni drugače, tudi

z vilicami odstranimo s celic pokrovce. To delo opravimo hitreje, če je priprava za odkrivanje toplá. Zadostuje, če jo pustimo v gorki vodi, medtem ko izmenjujemo sate. Ko pa nož ali vilice vzamemo iz vode, ne smemo pozabiti z močnim zamahom otresti z njih kapljic vode. S tem se izognemo vsakemu redčenju medu. Često zadostuje že neznamno povečanje množine vode v medu, da se skisa. Odkrite sate vtaknemo v točilo tako, da si stoje nasproti približno enako težki sati. Pri večji razliki v teži satja se točilo ne vrti enakomerno in se zaradi tega lahko sat podre. Tudi os in ležaji se kvarijo.

Pri točenju moramo zlasti previdno ravnati s še nezaleženimi deviškimi sati, kakor tudi z onimi, ki niso zažičeni. Taki sati se posebno radi lomijo, kadar točilo vrtimo nekoliko hitreje. Zato najprej s počasnejšim vrtenjem sate na pol iztočimo na eni strani, potem jih obrnemo in deloma izmečemo med tudi iz celic na drugi strani, nakar šele pospešimo vrtenje do polnega števila obratov. Končno sate še enkrat obrnemo in s hitrim vrtenjem spravimo iz njih ves med.

Noža in oblič za odkrivanje satja

Ako kljub temu ostane kaj medu v celicah, ga damo polizat čebelam ali pa splahnemo satje v topli vodi, ki ima okrog 40° C. To vodo lahko potem porabimo za izdelavo medice.

Ravnanje z medom

Ko odpremo odtočno pipo, se začne med cediti skozi sito v podstavljeno posodo. Sito mora biti vsaj dvojno: gornje sito naj bo grobo, da prestreže predvsem večji drobir in delce pokrovcev ali satja, spodnje pa finejše, da zadrži vse ostalo, kar se je izmuznilo skozi zanke gornjega sita. S tem pa med še ni docela očiščen. Pri točenju nastanejo v medu zračni mehurčki, ki jih je tudi treba odstraniti. Zato pustimo posode s pravkar iztočenim medom do drugega dne v toplem prostoru. Posode pokrijemo za ta čas s čistim papirjem ali prtičem. Zračni mehurčki se dvigajo na površje in pobero obenem še najdrobnejše delce satja, ki jih sita niso zadržala; ti se kot pena zberejo na površini medu. Drugi dan posnamemo nastalo plast z nožem ali z žlico in med tako očistimo.

Pri medu, ki se nagiblje h grobi kristalizaciji, dosežemo nežnejše kristale s tem, da ga najmanj dvakrat na dan premešamo, dokler se ves ne strdi.

Kako med hranimo

Med lahko hranimo v lesenih, lončenih, porcelanastih in steklenih posodah, pa tudi v posodah iz dobre kovine.

Lesene posode moramo zaliti z raztopino treh delov parafina in enega dela čebeljega voska. S to zmesjo zamašimo vse reže, skozi katere bi se

Točilo

lahko med cedil iz posode, obenem pa preprečimo medu, da bi se navzel nezaželenega okusa po smoli, ki je morda v lesu.

Lončene (pološčene in nepološčene), porcelanaste in steklene posode so zelo prikladne za shranjevanje medu; dajo se dobro čistiti in med se v njih ne navzame nobenega duha.

Te posode pa imajo skupen nedostatek, da zelo rade počijo, ko se med strdi. V medu je približno 75 % grozdnega in sadnega sladkorja, ki sta pri različnih vrstah medu v različnem medsebojnem razmerju. Tako n. pr. je razmerje obeh vrst sladkorja pri deteljnem medu 1:1, v akacijevem medu pa je sadnega sladkorja mnogo več kakor grozdnega. Od tega razmerja je odvisna kasnejša kristalizacija. Deteljni med se navadno že teden dni po točenju tako strdi, da ga lahko režemo z nožem; čisti akacijev med pa se prav zaradi prevladujočega sadnega sladkorja nikoli popolnoma ne strdi. Ko se med

strjuje, se večja njegova prostornina. Krhke posode često ne vzdrže pritiska in počijo. To preprečimo tako, da vtaknemo v posodo z medom nekaj steklenih ali v parafinu namočenih lesenih paličic. Ko se med strdi, jih odstranimo. Med se še dalje razteza, toda polni po paličicah nastale votline in posoda ni več v nevarnosti.

Tudi kovinaste posode imajo svoje nedostatke. V vsakem medu je nekaj organskih kislin — čim starejši je, tem več jih je — in te lahko razkroje kovino, iz katere je posoda narejena. Zato lahko porabimo za shranjevanje medu samo posode iz takšnih kovin, na katere ne vplivajo organske kisline v medu, ali pa so vsaj njihove spojine nestrupene in ne pokaze okusa medu.

Za shranjevanje medu so primerne aluminijaste, nikljaste ali cinaste posode, niso pa dobre železne, ker dobi med neprijeten priokus po železu. Primerne so tudi ponikljane ali pocinjene železne posode. Ne smemo pa rabiti cinkovih ali pocinkanih posod, prav tako ne bakrenih ali medenastih.

Vskladiščenje medu

Med je treba hraniti v čistih, suhih in hladnih prostorih. Ker je zelo higroskopičen, vsrkava vodo iz zraka in se začne v vlažnih prostorih kmalu kvariti. Gornja plast medu se navzame zračne vlage in se razredči. V razredčeni plasti medu se začno razvijati vsakovrstni mikroorganizmi (glive kvasnice, plesni in bakterije), na površju medu se začne pojavljati bela pena, ki prodira v globino. Okus in duh medu postaja kiselkast, med začne vreti. Takšen med je pokvarjen in neprimeren za ljudsko prehrano. V istem prostoru kakor med ne smemo hraniti

Čistilnik za med

ostro dišečih snovi, kakor sir, krompir ali podobno, ker se med rad navzame njih duha in zgubi tudi svoj okus. Prostor mora biti zelo zračten.

Posode z medom ne smejo biti hermetično zaprte, morajo pa biti zavarovane, tako da čebele, mrčes in miši ne morejo do njega.

Segrevanje in utekočinjanje medu

V medu so zelo dragocene hranilne snovi, predvsem razni encimi ali fermenti (invertaza, amilaza in drugi), ki so zelo občutljivi za višjo toplino. Da ne uničimo teh snovi, smemo med segreti največ do 60° C. Na to moramo paziti, kadar nameravamo kristaliziran med utekočiniti.

Najprej pripravimo v primerno veliki posodi vodo in jo segrejemo do 55° C. V posodo s toplo vodo vtaknemo posodo z medom, ki bi ga radi utekočinili. Ta postopek je sicer nekoliko zamuden, toda če delamo tako, ostane med brezhiben. V nobenem primeru ne smemo posode z medom postaviti kar nad plamen, med okna na sonce ali v sončni topilnik. S tem bi ga kaj lahko pregreli in tako zmanjšali njegovo vrednost.

Za utekočinjenje medu je prav primeren topilnik za med. To je posoda z dvojno steno, ki ima pipo za odtekanje medu ter nalivno in odtočno pipo za vodo. V vmesni prostor posode natočimo do 55° C segreto vodo, notranjo posodo pa napolnimo s strjenim medom. Nato posodo zapremo s pokrovom in počakamo toliko časa, da postane med tekoč. Ta naprava je kaj koristna, kadar pretakamo med v steklenice ali v lončke.

S tekočega medu posnamemo peno, nakar odpremo pipo in ga natakamo v steklenice. Steklenice morajo biti popolnoma čiste. Umijemo jih najprej s sodo ali z milnico, potem pa splahnemo s čisto vodo in dobro osušimo. Če bi jih brisali s cunjjo, bi se na njih stenah nabrala vlakna; zato jih pustimo, da se počasi same osuše. Pri polnjenju je treba paziti, da ostanejo robovi kozarcev suhi. Ne smemo jih pokapati z medom. Steklenice nastavimo tik pod pipo, da teče med v sredo in se ne tvorijo zračni mehurčki. Steklenice po napolnitvi pokrijemo s pokrovcji, toda pritrdimo jih šele drugi dan, ker je treba često posneti še peno, ki se nabere čez noč na vrhu medu (s koničastim nožem). Vsak pokrov mora imeti na notranji strani nov vložek iz lepenke.

Z medom ne polnimo samo steklenic, ampak tudi lončke iz parafinirane papirja.

Steklenice in papirnati lončki so na Češkem normirani in prirejeni po navodilih čebelarskih društev; namen te uredbe je, onemogočiti zamenjavanje medu z manjvrednimi ponaredbami. Isti namen ima tudi kontrola Čebelarskega preizkusnega zavoda v Dolu pri Lipčicah na Vltavi. Ta zavod ocenjuje dejansko vrednost in kvaliteto medu za prodajo s številom točk na temelju kemične analize.

Trgovina z medom se vrši preko velikih trgovskih središč, kakor so društvena čebelarska podjetja Medokomise (Medopromet) v Pragi in v Brnu. Na ta način je zagotovljeno pravilno razdeljevanje medu pod skupno upravo, obenem pa je olajšana kontrola.

Organizirana trgovina in kontrola medu po Čebelarskem preizkusnem zavodu imata namen ščititi čebelarja, konzumenta in sloves češkega medu.

Iz češčine prevedel F. B.

Družinski čebelnjak

Že v letih pred vojno se je v bistrih glavah tukajšnjih čebelarjev utrnila zamisel o postavitvi družinskega čebelnjaka. Prišla je vojna — misel je zaspala, a ne zamrla. Brž po osvoboditvi in ustanovitvi čebelarke družine pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah je postal prvotni načrt zopet aktualen. Razpravljali smo o njem na letnih in mesečnih sestankih ter pri odborovih sejah. Načrt smo uresničili letos na jesen, ko smo čebelnjak pokrili.

Kaj je družinski čebelnjak?

To je čebelnjak novega tipa. Imamo sezonske čebelnjake, n. pr. pod Krimom. Ti pridejo v poštev le v času hojeve paše. Imamo čebelnjake za trotarje na plemeniščih. Tudi ti vršijo svoje delo samo ob določenem času t. j. tedaj, ko se prašijo matice iz izbranih družin. Naš čebelnjak pa ni ne eno ne drugo, ampak stalen čebelnjak in obenem nekaka plemenilna postaja za našo ožjo okolico.

Opis čebelnjaka.

Naš čebelnjak je 7,53 m dolg in 3 metre širok. Ima dva prostora, ki sta med seboj ločena z leseno steno, v kateri so vrata za prehod iz enega prostora v drugega. Prvi prostor — pravi čebelnjak — je 5,33 m dolg. Vanj bomo lahko postavili 36 AŽ-panjev na 9 satov in 12 polovičarjev ali eksportovcev. Drugi prostor, ki je 2,20 m dolg, je točilnica. Obenem bo to shramba za družinski inventar, sejna soba, kakor tudi prostor, kjer bodo v bližnji bodočnosti stali naši prašilčki in hramčki. Čebelnjak je globok 3 m, torej dovolj prostoren, da more sprejeti vase večje število čebelarjev. Ob priliki sestankov se bodo lahko v njem svobodno kretali. Čebelnjak stoji ob bistrem studencu, ki se tudi v najhujši suši ne posuši. Odprt je proti jugu. Razen tega je prostor zanj tako izbran, da ne bodo izletavajoče čebele nikogar motile, niti živine na paši niti voznikov, kar je velikega pomena. Zavarovan je od treh strani z nizkimi griči, ki ne dopuščajo mrzlih vetrov v bližino panjev. Svet, na katerem stoji, smo najeli za dobo 10 let. Po preteku teh let pogodbo lahko obnovimo, ali pa čebelnjak kam drugam prestavimo, če bi se nam zdel kak drug kraj prikladnejši. Omeniti moram s tem v zvezi tudi to, da lahko čebelnjak, čeprav je zgrajen iz razmeroma masivnega lesa, v kratkem času in brez velike škode razstavimo ter kje drugje zopet hitro postavimo. Prostor za čebelnjak je izbrala posebna tričlanska komisija, ki je pazila zlasti na to, da ni v bližini preveč drugih panjev in da imajo čebele ugodnost celoletne paše.

Kako smo čebelnjak postavili?

Prav tu se kaže velika požrtvovalnost naše družine. Ne bom našteval, koliko ur, koliko dni smo delali, koliko voženj smo napravili. Delali so vsi člani: udarniško in popolnoma zastoj.

Nekaj članov je pozimi pri čebelarjih in njihovih prijateljih pobiralo stavbni les. Sami so ves les posekali in ga tudi sami zvozili na žago. Predsednik družine, ki je mlinar in žagarski mojster, je ves les — okoli 20 m³ — udarniško razžagal v trame in deske. Seveda je bil les prirezan po načrtu. Razžagani les so zopet čebelarji zvozili na stavbišče. Pozno poleti so prišli tesarji, mizar in zidar, pljunili v roke in čebelnjak postavili v dobrem tednu — kajpada zopet udarniško. Denar za strešno opeko smo si pridobili na ta način, da so člani zbrali slamnate škope in jih prodali. Z nabavljeno opeko smo potem pokrili ostrešje. Za kritje ostalih denarnih stroškov se je vsak član zavezal, da bo daroval po 2 kg medu. Med smo pobrali in prodali. Denar je bil tu.

Načrt za leto 1948. in naprej?

Kakor rečeno, nameravamo že letos postaviti v čebelnjak 12 naseljenih panjev. Naši člani so se prostovoljno zavezali, da bodo dali, če bodo imeli le nekaj rojev, vsaj enega v družinski čebelnjak. Nekateri so obljubili, da bodo darovali tudi po en AŽ-panj. To pa posega že v načrt za prihodnje leto. Morda bomo ta načrt celo prekoračili.

Čebelnjak se bo na ta način postopoma napolnjeval s čebeljimi družinami. Družine bomo skrbno nadzirali in jim izmenjali vse slabe matice. Do sedaj imamo štiri člane, ki opazujejo svoje najboljše družine. Iz teh družin smo poleti jemali matičnike in jih vcepljali drugim družinam. Sedaj imamo že precej družin najboljšega rodu: čebele so krotke, matice rodovitne, panji pa dobri medarji. Nekateri izmed teh družin bomo drugo pomlad preselili v naš čebelnjak. Tako bomo postavili temelj za bodoči razvoj. Razen tega bomo vzdrževali v čebelnjaku skozi vse leto rezervne matice v prašilnikih na tri sate. Kadar bo kak čebelar katero potreboval, jo bo lahko tu dobil.

Koristi družinskega čebelnjaka.

a) Z njim se poveča povezava med člani. Vsi vedo, da je čebelnjak ob skupnem delu last vsakega posameznika kakor tudi last vse družine.

b) V čebelnjaku bomo imeli poleti redne mesečne sestanke. Pa tudi vsa predavanja in zlasti praktični čebelarski pouk se bo vršil tu. Saj bo čebelnjak vzorno oskrbovan in opremljen z vsemi potrebščinami, ki jih zahteva moderno čebelarstvo.

c) Ker stoji čebelnjak na dobrem pasišču, bomo s povečanjem števila panjev temeljito izrabili pašo ter s tem povečali tudi pridelek medu in voska.

d) Kadar bo član v zadregi, bo dobil v svojem družinskem čebelnjaku posebno spomladi izborna matice. Zato bo število panjev v okolišju rastlo, ne pa padalo.

Vložili smo pri naši centrali v Ljubljani prošnjo, da bi nam priskočila na pomoč s panji, prašilniki in raznim čebelarskim orodjem. Upamo, da bo izvršni odbor znal ceniti naše delo in vztrajnost. Pričakujemo ugodno rešitev naše prošnje, ostale čebelarske družine pa pozivamo, naj nam sledijo po tej poti napredka.

Varujmo čebele pred mrazom in vročino!

Da imajo čebele v naših panjih premalo zraka zlasti poleti, sem že večkrat opazil. Amerikanci imajo pri svojih panjih velika žrela, ki jih odpirajo v poletju, če treba, po vsej širini. Sebi pomagamo v vročini tako, da si poiščemo hlad in senco. V stanovanjih odpiramo vrata in okna. Prav tako tudi v vlaklu, v avtomobilu in kjer si bodi, kadar postane v njih zatohlo. Da bi morali čebelam privoščiti isto kot sebi, pa prav nič ne pomislimo. Skrbeti bi morali, da bi panj ne bil v času vročine za čebele neznosna ječa, temveč prijetno bivališče. V naslednjem bom navedel nekaj primerov iz svoje prakse, ki kažejo, da je moje opozorilo docela na mestu.

Primer iz začetniške prakse. Med kranjiči, v katerih sem prvotno čebelaril, je imel eden prav nizko žrelo. Ker je bilo v panju dosti čebel in je bila dobra paša, je družina nabrala do jeseni tudi dosti medu. Ko sem stal nekega dne pred čebelnjakom, sem v svoje veliko začudenje opazil, da ni prišla iz tega panja niti ena čebela. Kaj naj to pomeni? Urno stopim v čebelnjak in odprem panj zadaj. Iz njega mi puhne v nos sprijen zrak in hud smrad. Ko pogledam v notranjost, vidim, da leže vse čebele mrtve na tleh. Bile so zadušene. Do katastrofe je prišlo, kakor sem domneval, takole: Zaradi pomanjkanja zraka so čebele v večjem številu pritisnile k izhodu. Ker pa je bilo žrelo zelo nizko, so se tam zagozdile in obnemogle. Naprej niso mogle, nazaj pa tudi ne, ker so druge tiščale za prvimi. Čeprav je bilo žrelo pri panju odprto, se je družina zadušila, ker so ga pač čebele nehote in po nesreči same neprodušno zaprle.

Drugi doživljaj. Vojna mi je uničila dom, čebele in vse ostalo premoženje. Kot brezdomec sem se moral potem klatiti po svetu. Ko sem se pred tremi leti vrnil domov, sem postal zopet čebelar začetnik. Iz rojev, ki so mi jih podarili usmiljeni sosedje, sem napravil štiri kranjiče. Predlansko leto sem si pa izposodil od prijatelja tri prazne AŽ-panje. Te sem kasneje napolnil z roji iz kranjičev. Panji so bili postavljeni v neki kotlini med skalovjem in kamenjem, ker ni bilo drugod boljšega prostora. Ker pa je sonce nekaj dni zelo žgalo in je od sonca razgreto kamenje vročino še povečalo, sem panje od strani zasenčil in pločevinasto streho pokril s smrekovimi vejami. Tudi vrata sem imel pri panjih vsaj čez dan odprta. Dobro zažičene satnice so roji hitro izdelali. Ker je bila izvrstna paša, so bili panji kmalu polni medu. Ravno tisti dan, ko sem nameraval satje iztočiti, pa je prišlo do nezgode. Polovica satja, ki je bilo novo in težko, se je pofrgala in zgnetla ob žicah na dnu panja. Razumljivo je, da ni bilo pri tem uničeno samo satje, ampak tudi precej čebel in zalege. Iz tega sklepam, da postane lahko čebelam tudi vročina usodna, čeprav imajo dovolj zraka.

Tretja skušnja. Če panj ni topel, prezimujejo čebele v njem slabo. Tudi spomladi se ne razvijajo tako, kot bi se morale. Odločujoč pomen ima nadalje lega čebelnjaka. Zlasti važno je, v katero smer je čebelnjak obrnjen. Moj čebelnjak je bil do danes že petič preložen, deloma prisilno, deloma prostovoljno. Prvi čebelnjak je bil obrnjen proti jugovzhodu. Stal je na dokaj odprtem prostoru in je bil preveč pod vplivom burje.

Štiri leta sem imel začasno nameščene čebele v neki baraki. Pročelja panjev so bila obrnjena v južno stran. Čebele so se v njih prav dobro počutile.

Tretji čebelnjak sem prizidal poleg gospodarskega poslopja. Obrnil pa sem ga proti vzhodu v nadi, da ga mrzli vetrovi ne bodo dosegli, ker je stala za njim visoka hiša. Pa sem napravil s tem usodno napako. Mrzli severni tokovi so prihajali preko strehe in v taki meri ogrožali čebele, da sem imel pri njih pozimi in spomladi dokaj slabe uspehe.

Na četrtem prostoru, na katerem sem imel po požigu domačije dve leti tri panje, se mi je satje sesedlo od vročine. Toda o tem sem že prej govoril.

Na petem prostoru stoji sedaj na hitro zgrajen preprost čebelnjak. Prislonjen je k neki baraki in obrnjen na južno stran. Napravil sem ga lansko leto in je letos v njem devet panjev. Na njegovi vzhodni strani sem pritrtil lesen zaslon, ki ščiti čebele pred burjo.

Bal sem se, da je bil prostor za čebele slabo izbran in da v njem sploh ne bom mogel dolgo čebelariti. Javno mnenje je namreč bilo, da ima burja pozimi na tem prostoru svoje mlade. Pozimi zares žvižga in piska okrog oglov čebelnjaka, da te kar stresa. Kdor gre po cesti, ki teče v bližini mimo, pospeši korake, da bi ga burja preveč ne obrila. Kljub temu nimam slabihkušenj z zadnjim čebelnjakom. Ne morem se dovolj načuditi, da so moje družine v njem zelo dobro prestale lansko hudo zimo. Opazil nisem niti najmanjše škode. Mrtvic je bilo spomladi tako malo, kot le malokdaj prej v drugih panjih.

Žunko Ivan:

Iz prakse

Z naravnimi roji imam svoje veselje. Zato pustim vsako pomlad eno ali dve družini v AŽ-panjih neprestavljeni, da mi roje. Za rojenje določim tiste družine, ki spomladi najhitreje napredujejo. Seveda morajo imeti tudi vse ostale lastnosti, ki jih od res dobrih družin zahtevamo. Da mi taka družina znova ne roji, prestavim izrojena v drug panj, roj pa vsadim na izrojencevo mesto. Ker pridobi družina s tem večino pašnih čebel, kaj hitro izdelata sate in dá še tisto leto nekaj medu; izrojenc, ki ima skoraj vse sate za-ležene, si pa v drugem panju tudi kmalu opomore.

Lani je pričela za roj določena družina potegovati trotovino v gradilnem satniku 16. aprila, rojila pa je 26. aprila. Letos je pričela graditi v gradilnem satniku 18. aprila. Bil sem prepričan, da bo dala roj 28. aprila. Toda tisti dan in oba naslednja dneva je pihal oster veter; vreme za rojenje ni bilo ugodno. Tudi 1. maja je bilo čemerno, skoraj deževno vreme. Ko pa je 2. maja posijalo sonce, se je roj že v zgodnjih dopoldanskih urah usul iz panja. Iz navedenega bi se dalo sklepati, da zleti roj iz panja deseti dan potem, ko je družina pričela graditi trotovino v gradilnem satniku.

2. maja, torej tisti dan, ko mi je rojil prvi panj, je bila v Ljubljani seja širšega upravnega odbora čebelarke zadruge. Ker sem moral po nalogu podružnice oditi kot njen zastopnik na to sejo, me ni bilo doma. Roj, ki je sedel zelo nizko blizu čebelnjaka, sta ogrebla žena in starejša hčerka. (Šlo je proti pričakovanju brez pikov.) Vsadili pa ga nista, ker nista vedeli, v kateri panj naj bi ga dali. Pustili sta ga v dobro pokritem ogrebalniku kar pod dotičnim drevesom, s katerega sta ga ogrebla.

Do čebelnjaka imam dober kilometer hoda. Pot se spenja večinoma v hrib, zato ne hodim pogosto zgodaj zjutraj k čebelnjaku, temveč opravi vša dela tam šele po službi. V ponedeljek 3. maja pa sem le moral zarana

gor, da vsadim roj, še preden začno čebele izletavati. Ko pridem k čebelnjaku, se kakor vedno ozrem najprej po bradah panjev. Kaj vidim! Pri vseh močnejših panjih, od katerih je bilo nekaj že prestavljenih, je na bradah med prisedajočimi čebelami vse rumeno pokrovec z zaleženih celic. Spomnil sem se, da so bili včasih čebelarjem ti pokrovci siguren znak, da bo panj v kratkem rojil. Zato sem se tega ustrašil. Da bi mi vseh sedem ali osem AŽ-družin rojilo, pa le ni bilo v mojem načrtu. Tisti dan sem si izprosil za popoldne prosto. Takoj po kosilu sem se odpravil k čebelnjaku in pregledal najbolj sumljive družine. Pri dveh sem res našel nekaj še nezaleženih matičnikov, toda o kakem znaku skorajšnjega rojenja ni bilo pri nobeni družini niti sledu. Ugotovil sem pa tole: Vse družine so imele ali pokrito, že polegajočo se zalego (pred tremi tedni je bilo namreč zelo ugodno vreme), ali pa jajčka in popolnoma majhne žrke. Zalege, ki bi bila tik pred tem, da jo čebele pokrijejo, je bilo zelo malo.

Iz tega sledi, da družina ne meče kapič samo tedaj iz panja, ko se pripravlja k rojenju, temveč tudi takrat, ko se polega večja množina zalege hkrati, a ni v panju zalege, ki bi jo bilo treba pokrivati.

Nadaljnji letos za roj določeni panj ni imel gradilnega satnika. Po nekaterih drugih znakih pa sem sklepal, da bo tudi kmalu goden. Ko pridem 4. maja popoldne k čebelnjaku, opazim, da je pri tem panju žrelo nekam prazno, pogled na nezasedeno okence pa mi zgovorno pove, da je roj že zunaj. Začelo se je ogledovanje dreves. Preiskal sem najprej drevesa v bližini čebelnjaka, potem pa še ostala v vedno večjih krogih. Dvournno iskanje je bilo brezuspešno. Izgubil sem vsako upanje, da bi roj še videl. Prepričan sem bil, da jo je popihal, ker ga ni bilo v bližini čebelnjaka. Pregledam izrojčena, napravim s satom z dvema matičnikoma prašilček in se odpravim proti domu, ker se je že začelo večeriti. Že po nekaj korakih pa se še enkrat vrnem in znova pazno ogledujem vsa drevesa. Ko slučajno razgrnem veje nekega pritlikavega borovca, ki se skriva med grmovjem prav blizu čebelnjaka, opazim roj na tleh okrog debla tega borovčka. Bil je ves pokrit z vejami in, ker je pred tem deževalo, je sedel čisto tiho in mirno v suhem skrivališču. Zato ga tudi prej nisem opazil, dasi sem šel nekajkrat mimo njega. Sem pač gledal bolj v vrhove dreves kot pa po tleh. Ker je bilo že kasno, se je bilo treba požuriti. Urno pripravim vse potrebno za ogrebanje. Ravno tedaj pa pride mimo tovariš-čebelar iz sosednje vasi. Z združenimi močmi sva potem roj »zagovarjala«. Ogrebalknik sva znotraj namazala nekoliko z medom, ga položila na tla in primaknila čim bliže roju. Tleča goba in kraguljeva kreljut sta opravili vse ostalo. Kar kmalu sva ga ugnala. Delala se je že noč, ko sem pripravljenu panju iztaknil zagozdo, vtaknil v nastalo režo, sipalnik in roj usul nanj. Iz določenih razlogov vsajam namreč roje vedno od spredaj v panje. Medtem se je zbralo okrog naju še več drugih ljudi. Nekaj časa smo opazovali, kako se dolgi curki čebel pomikajo skozi žrelo, ko pa se je znočilo, smo odšli domov. Naslednje jutro sem odstranil sipalnik in namestil zagozdo, s čimer je bila stvar opravljena.

Mlajši hčerki pa sem še tisti večer naročil, da ne sme postaviti prihodnje leto »žegna«, ko bo prišla na Veliko soboto z njim iz cerkve, več na tla, temveč na stol. Vsakemu starovernemu čebelarju je namreč znano, da sedajo roji zelo visoko, če postaviš velikonočni »žegen«, ko ga prineseš iz cerkve, takoj na mizo. Če hočeš, da ti bodo sedali nizko, postavi »žegen« prej na tla. Meni pa so letos le nekam preveč nizko sedali.

Leto 1957. sem na poključki planoti pod Triglavom napravil apnenico. Ko je bila apnenica skuhana, je začelo deževati. Apno se mi je začelo drobiti in spreminjati v prah. Zato ga je bilo treba hitro razprodati. Med drugimi sem ga ponudil v nakup tudi nekemu čebelarju. Ta ga je bil pripravljen takoj vzeti 1800 kg, vendar ne za denar, pač pa za najboljši AZ-panj čebel, katerega naj bi si sam izbral v njegovem čebelnjaku. Odvrnil sem mu, da mi ni do čebel, ker se na čebelarstvo prav nič ne razumem in ker sem že prestar, da bi se mi še splačalo začeti čebelariti. Pa mi je govoril na dolgo in široko, kako donosen posel je čebelarstvo. »Izbrani panj«, mi je razlagal, »ti lahko še letos dvakrat roji. Jeseni boš imel namesto ene kar tri družine in še kakih deset kilogramov medu. Kljub temu bo ostalo družinam dovolj hrane za zimo.«

Ker sem se zavedal, da se mi bo apno pokvarilo, ako ga ne bom pravočasno razprodal, sem se končno vendarle odločil, da ga zamenjam za čebele. Tako sem postal po sili čebelar. Na čebelarstvo sem se seveda toliko razumel kakor žaba na boben. Čebel sem se vedno bal in se v svojem življenju nikdar nisem zanimal zanje. Čebelarjev sem se izogibal. Če sem prišel v kako gostilno in opazil, da sede pri tej ali oni mizi, se jim nikoli nisem pridružil. Če pa se je zgodilo, da so k mizi, pri kateri sem že prej sam sedel, prisledli čebelarji, sem se počutil med njimi kakor muha v močniku. Le kdo bi se razumel na njih govorico! Eden izmed njih je pripovedoval, da ima že pet rojev, drugi se je hvalil, da jih je ogrebel sedem, tretji je tožil, da sta mu jo dva pobrisala, četrti je razpravljaj nekaj o prelegajočih maticah, peti o prašenju matice itd. Zame so bile to same čenče, besede brez smisla in vsebine.

Ko pa sem dobil čebele, se je v hipu vse spremenilo. Začeli so me zanimati tudi taki pogovori in danes komaj čakam, da pridem v družbo čebelarjev.

Panj s čebelami, ki sem jih zamenjal za apno, sem dal v oskrbo nekemu starejšemu čebelarju. Spočetka se nisem dosti menil zanj. Čez kak teden pa sem ga le šel pogledat. Lastnik čebelnjaka ga je preiskal in ugotovil, da letos še ne bo rojil. »No«, je dejal, »boš pa pridelal zato več medu!«

Po ajdovi paši me je drugič prignala radovednost k čebelam. Z oskrbnikom sva vlačila sat za satom iz panja in čeprav sem imel le malo pojma o čebelarjenju, sem takoj spoznal, da imajo premajhno zimsko zalogo. Oskrbnik mi je naročil, da naj mu prinesem 3 kg sladkorja. »Drugače bo družina čez zimo zaspala«, mi je dopovedoval, »in se spomladi ne bo več zbudila, da bi slišala peti kukavico.«

Rojev torej ni bilo. Namesto da bi čebelam odvzel na jesen med, pa sem jim moral kupiti sladkor. »No, to je pa res dober zaslužek«, sem si mislil in na tistem preklinjal čebelarja, ki me je pregovoril, da sem zamenjal apno za čebele.

Zimo je družina v redu preživela. Spomladi se je lepo razvila, toda roja mi zopet ni dala. Ko sem vprašal čebelarja, ki mi je pomagal opravljati čebele, kako bo letos z medom, mi je dejal, da mi bo to že tehtnica povedala po ajdovi paši.

Poletna paša je minula brez znatnejšega donosa. Minula je tudi ajdova paša. Družina je nabrala komaj toliko, da je imela zadoščno zimsko zalogo. Sedaj nisem več dvomil o resničnosti pregovora, ki pravi, da muha ne da kruha.

Nastopila je nova zima. Z nestrpnostjo sem pričakoval pomladi. Sredi mesca marca je bil lep in topel sončni dan. Proti opoldnevu sem se odpravil k čebelam, da bi videl, kako izletavajo. Ko pa sem prišel do čebelnjaka, sem zaprepaščen obstal. Iz vseh panjev se je kar valilo čebel, le iz mojega ni bilo nobene na spregled. Poklical sem oskrbnika, da bi mi raztolmačil, kaj naj to pomeni. Tudi on je bil presenečen. Stopila sva skupaj v čebelnjak in odprla panj. Ko sva odmaknila zamreženo okence, sva ugotovila, da je vse gnezdo mrtvo kljub temu, da je bilo v satih na levi in na desni strani gnezda še okoli 2 kg medu. Tam, kjer je bilo gnezdo, so bili sati seveda popolnoma prazni. Družina je torej poginila od lakote tako rekoč ob polni skladi. Čeprav sem imel z njo ves čas same sitnosti, mi je je bilo vendarle žal. Malo je manjkalo, da nisem spustil solz. In že takrat sem vedel, da se ne bom nikdar več ločil od čebel.

Še tisto leto sem v maju kupil dva roja. Enega sem vsadil v plodišče, drugega pa v medišče. Jeseni sem zgornjo matico obsodil na smrt, čebele v medišču in

plodišču pa združil. Tako je nastala ena sama družina, kateri sem dodal še 3 kg sladkorja in jo skrbno zazimil. Spomladi je rojila, toda roj jo je popihal v gozd.

Leta 1941. sem panj s čebelami prepeljal domov na svoj vrt. Postavil sem ga v preprosto, iz nekaj desk zbito lopico, ki je bila bolj podobna pasji hišici, kakor pa čebelnjaku. Ko si je neki tujec od daleč ogledal to hišico, me je vprašal, zakaj imam psa na vrtu, ne pa pri hiši ali pri hlevu. »Ali je morda tako hud,« ga je zanimalo, »da še domači niso varni pred njim?«

Prišla je jesen. Čebelam ni bilo kaj odvzeti, toda tudi dodati jim ni bilo treba ničesar. Za zimsko zalogo so dovolj nabrale. Panj sem od vseh strani zatlačil z otavo. Pa tudi hišico sem odel z njo, tako da je bila videti pozimi, ko je zapadel sneg, kakor mlada smreka v visokih planinah. Družina je izborno prezimila in mi spomladi leta 1942. dala dva lepa roja. Jeseni sem ji odvzel 6 kg medu.

No in sedaj naj napravim bilanco za prvih 6 let mojega čebelarjenja. Bila bi takale:

Izdatki:	6 kg sladkorja
Dohodki:	6 kg medu
Zguba - dobiček:	0

Zamude časa v bilanci nisem upošteval, ker je čebelar, ki se bavi s čebelami predvsem za zabavo, itak ne sme računati. Pa povejte, če ni to porazna bilanca. Toda kljub tej bilanci nisem odnehal. Sedaj imam že tri družine v AZ-panjih. Kupil pa sem si še štiri kranjčice, ki so mi vsi po dvakrat rojili, tako da imam poleg AZ-družin še devet kranjčev.

V poletju 1942 sem nameraval napraviti na svojem vrtu čebelnjak. Ker pa je vrt majhen in bi bil čebelnjak oddaljen od sosedove njive le kakih 7 m. mi je mejaš to prepovedal. Trdil je, da mu lahko čebele, ko bo njivo oral, napadejo konje in mu celo katerega usmrte. Čebelnjak bi dovolil postaviti le tedaj, če bi položil pri Ljudski hranilnici 5000 RM jamščine. Takega pogoja pa nisem mogel sprejeti. Tudi drugi sosed mi je zabranil graditi čebelnjak na lastnem vrtu, čeprav ima poleg samo travnik, ki je zasajen s sadnim drevjem. Zagrozil mi je, da bo vsak roj, ki bi sedel na kako njegovo sadno drevo, uničil. Vzel bo otep slame, ga zažgal in z njim posmodil čebele. Ako bi ga pičila kaka čebela, pa bi vzel sekiro ter mi razbil panje in čebelnjak.

Ker bi bil čebelnjak na mojem svetu preveč ogrožen, sem se zatekel k nekemu drugemu vaščanu, ki ima velik sadni vrt, in ga prosil, da mi dovoli na vrtu postaviti čebelnjak. Toda tudi njegovi pogoji so bili nesprijemljivi. Zahteval je kot odškodnino letno 40 kg sena in pol kilograma medu od vsakega panja. Ako bi mu pa medu ne mogel dati, bi mu moral dati po 80 dkg sladkorja. Končno si je zgovoril še to pravico, da sme postaviti v čebelnjak štiri svoje AZ-panje in štiri kranjčice. Skušal sem mu dopovedati, da bodo čebele, ako bodo nameščene na njegovem vrtu, tudi njemu koristile. Saj mu bodo oprášile cvetje na sadnem drevju in s tem zvišale letni pridelek. Ko je prišel leta 1910. moj stric iz Amerike obiskat svoj rojstni dom, je pripovedoval, da dá vsako leto kakemu čebelarju po 50 dolarjev nagrade, ako postavi v njegov sadovnjak čebele. Posredna korist čebelarstva, ki se kaže v opráševanju cvetja je tako pomembna za kmetijstvo, zlasti za sadjarstvo in semenogojstvo, da je ne more omalovaževati noben pameten gospodar. Baje je desetkrat večja kakor korist, ki jo donašajo čebele z medom in voskom. Toda vse moje besede so bile bob ob steno. Sosed se ni dal pregovoriti.

Užaljen sem začel premišljevat, kam naj grem z dvanajstimi čebeljimi družinami čez zimo. Ali bom res moral iti zopet gostovat z njimi v kak tuj čebelnjak. Ravno tedaj pa sem prebiral storejše letnike našega strokovnega glasila, ki mi jih je bil posodil čebelar iz sosednje vasi. V njih sem našel mnogo dobrih nasvetov. Nekateri, bolj važni, sem celo po dvakrat prebral. V 5. številki Slovenskega čebelarja iz leta 1924. sem našel poročilo, da si je čebelar Mr. Abbott v Londonu postavil čebelnjak kar na strehi neke palače. S kakšnim uspehom je tamkaj čebelaril, v poročilu ni bilo povedano. Sicer pa mene vsaj tedaj to ni zanimalo. Bolj me je zanimala zamisel sama, ker mi je pomagala iz zadrege, v katero so me spravili neprijazni sosedje. Tudi jaz sem se odločil postaviti čebelnjak po vzorcu onega Angleža na strehi svoje hiše. Odkril sem streho nad kuhinjo od hleva do dimnika, na razkriteh mestu pa napravil nekaj nadstrešek, pod katerega bi bilo mogoče spraviti do 24 AZ-panjev.

Ko sem razkrival streho, je prišel slučajno mimo star čebelar in me vprašal, kaj delam. Povedal sem mu, da gradim čebelnjak. To pa mu ni bilo pogodu. Odkimaval je z glavo in mi zatrjeval, da je prostor neprimeren za čebele. Čebele morajo imeti mir, tu pa ga ne bodo imele, ker je spodaj trafika. Ljudje bodo prihajali po tobak in ropotali z vrati od jutra do večera. Pa tudi kuhinjska in vežna vrata bodo često škripala. Čebele se bodo zaradi tega razburjale zlasti pozimi, se najedle medu in začele izletavati. Zunaj jih bo zajel mraz in jih ugonobil. Panji se bodo čedalje bolj praznili in spomladi bodo v njih sami mrličji.

Ta trditev starega čebelarja pa ne drži. Od leta 1945. pa vse do danes imam čebelje družine na podstrešju. Vedno so mi prav dobro prezimile; nobene mi ni vzela zima. Tudi mrtvic je bilo v panjih spomladi razmeroma malo. To kaže, da se čebele stalnega ropotanja tako privadijo, da jim sploh več ne škoduje. Zato priporočam posebno začetnikom, da naj si zgrade čebelnjak kar na hiši, če bi ne imeli zanj na zemlji prostora. Ali ni lepo, če stanujejo čebele in čebelar pod isto streho? Radoveden pa sem, ali ima še kateri čebelar čebele na strehi. Menda jih nimam samo jaz in oni Anglež v Londonu.

Zagrajski:

Še o panju

Beseda »panj« sicer ne izraža več točno sedanje oblike bivališča čebelje družine, ker je nastala takrat, ko čebelarji še niso poznali čebelnjakov. Čebelje družine so poiskali v gozdu. Našli so jih v votlih drevesih ali panjih, katere si je najditelj po svoje zaznamoval in tako postal lastnik najdenih divjih čebel. Da pa ti panji niso stali kar na kupu, ni treba posebej poudarjati. Baš oddaljenost posameznih panjev je bila povod za osnovanje prvih čebelnjakov v bližini čebelarjevega bivališča. Podrli so votla drevesa, odrezali oni del, v katerem so bivale čebele, in jih najprej postavljali, pozneje pa polagali v čebelnjake pod skupno streho. Označba »panj« pa je ostala do danes in bi bilo škoda iskati točnejši izraz.

Kako so se spreminjale oblike panjev (in se še bodo), o tem bi lahko napisali več debelih knjig.

Saj skoraj vsakdo čebelari v drugih okoliščinah in si počasi prikroji čebelarjenje po svojem načinu. Zato je nemogoče, da bi se povsod oprijeli panja istega sistema. Kdor ima dovolj časa, bo čebelaril drugače, kakor tisti, ki mu je čas za nego čebel skopo odmerjen. Pri izbiri panjev se je treba ozirati na pašne razmere, na sposobnosti čebelarja, na pasmo čebel, na prevažanje in na še več drugih okoliščin.

Vse to bo vplivalo na sestave panjev ter vzpodbujalo čebelarje k tekmovanju za napredek čebelarstva.

Če pogledamo razne originalne panje, bomo takoj ugotovili, kaj je napotilo izumitelja, da ga je napravil tako in ne drugače. Ali ga je vodila pri tem praktična izkušnja ali pa samo iz čebelarstva literature nabrana teorija.

Nekateri so n. pr. pri raznih sistemih pobrali dozdevno najboljše in to združili v nov panj. Tudi naš AŽ-panj ima satnik po Gerstungu, sestav pa po Albertiju. Vse kasnejše izboljšave bistva niso izpremenile. A ravno Gerstungova mera pri AŽ-panju marsikomu ne ugaja. Če jo praktik kritizira, jo kritizira zato, ker je nastala na osnovi teoretičnega računa, ki velja le za najboljše matice, za najboljše pašne razmere (evropske), za najboljše letine itd.

Sedaj pa povejte, kateri izmed naših čebelarjev v Sloveniji spada v to kategorijo? Najbrž niti eden ne. Zato tudi najdete mnogo čebelarjev, ki so velikost satnika zmanjšali. Ker je bil v vsej Sloveniji uveden enoten panj, smo o spremembah satnikov v Slovenskem čebelarju malo čitali. Mislim pa, da bi bilo koristno, če bi se tudi o tem porazgovorili in povedali svoje izkušnje.

Meni je čas za čebelarjenje skopo odmerjen. Zato sem si moral panj in način čebelarjenja v njem prikrojiti tako, da vsako delo pri čebelah izvršim čim hitreje.

Ing. Rihar Jože: Obveščevalne postaje

Vreme preteklega meseca je bilo v polnem pomenu besede aprilsko t. j. izredno spremenljivo in vetrovno, kar je razvidno iz poročil poedinih postaj. V zadnji tretjini mesca so prevladovali mrzli severovzhodni vetrovi. Ozračje je bilo hladno; v dneh 26. in 28. je padla po dolinah slana.

Čebele so donšale nektar in obnožino s črnega trna, vrb, marelic, breskev, topola, češenj, sliv, borovnic, regrata, hrušk, jablan, češmina, oljne repice, semenic strniščne repe in drugih rastlin. Cvetenje te ali one rastline je v posameznih krajih različno, vendar si sledi v določenem redu. Poglejmo na primer, kdaj je v letošnjem aprilu pričela cvesti v poedinih krajih češnja! V Moščenički Dragi 27. marca, v Tinjanu 26. marca, v Turškem vrhu pri Zavrču 1., v Mali Nedelji 3., v Dragatušu in Sent Lovrencu na Dravskem polju 5., v Slovenski Bistrici 11., v Pluski in Stražišču pri Kranju 12., v Prosenjakovcih 14., v Virmašah pri Škofji Loki in v Bregu pri Tržiču 15. in v Verdu pri Vrhniki 18. aprila. Nekako istočasno je pričela cvesti tudi oljna repica, nekaj dni kasneje pa borovnica. Sadno drevje, repica, borovnica in inkarnatka so bile najvažnejše medonosnice v aprilu. Po poročilih iz Bele Krajine se je v zadnjih dneh aprila pojavila na hrastu mana. Prve dhi maja so prihajala poročila o pojavih mane tudi iz drugih predelov Slovenije.

Kljub neugodnemu aprilskemu vremenu so se družine lepo razvijale. Poraba se večinoma ni krila z donosom. Zadnje dni mesca pa so bile nekatere družine primerne za prestavljanje. Zalego so imele na 4—7 satih.

Mesečni povpreček za	Toplina	Izlet	Poraba
april	+ 11,68 °C	22,3 dni	43,9 dgk

Virmaše — Skofja Loka. V krajih, v katerih cvete borovnica, so čebelarji v zadnji tretjini mesca že prestavljali. Tu in tam so se pojavili tudi že roji.

Kalce — Logatec. Podatki o tehtanju so izostali, ker so bile čebele prepeljane na borovnico.

Tinjan. Dež je izdatno namočil zemljo, vendar so vsakokratnim padavinam sledili mrzli vetrovi, ki so uničili mnogo živali.

Moščenička Draga. Paša na sadnem drevju je bila zadovoljiva. Pričetek paše na kadulji (žajblju) je letos za 14 dni prezgoden, ker ni v panjih še zadostj pašnih čebel. Noči so hladne. Vse kaže, da letos donos ne bo tako izdaten kot lani.

Zerovnica. Pašo na češnji, ki se je začela sredi mesca, čebele niso izkoristile, ker so izlet ovirali mrzli vzhodni in močni južni vetrovi.

Pluska. Marca so bili panji že popolnoma zasedeni, toda kljub obilnemu cvetju v aprilu ni bilo donosa, ker je bilo prehladno. Zaradi lanske suše so letos posejali pri nas le malo inkarnatke. Ta je bila v tem letnem času pri nas glavna paša.

Novo mesto. Vreme je bilo skrajno neugodno. Najpozneje ob 10. uri dopoldne je bilo skoraj vsak dan konec izleta. Razvoj družin je navzlic temu dober, ker imajo dovolj zimske zaloge.

Donačka gora. V času cvetenja češnje, od 15. do 25. aprila, je bilo 2,50 kg donosa.

Turški vrh — Zavrč. (Opomba glavnega poročevalca: Glede na našo pripombo v 3.—4. in 5. številki Slovenskega čebelarja, ki se tiče davčne obremenitve tovariša obveščevalca, z zadovoljstvom ugotavljamo, da se je medtem stanje zboljšalo, ker mu je, kakor pravi sam, davčna komisija na njegov priziv davek znižala.)

Podroben pregled za mesec april 1948

Opazovalna postaja	Višina nad morjem	Panj je na teži						Toplina zraka				Dni je bilo																	
		pridobil v			izgubil v			v mesecu čistih		najvišja v		najnižja v		srednja mesečna C°	izletnih	džežnih	snežnih	oblačnih	pol jasnih	jasnih	vetrovnih								
		1.	2.	3.	1.	2.	3.	1.	2.	1.	2.	1.	2.									3.							
Breg-Tržič	483	—	—	—	40	50	70	—	—	—	120	30	28	13	22	21	—	—	—	23	13	10	12	8	10				
Kranj-Strazišče	385	—	—	—	110	100	50	—	—	—	260	—	—	13	23	24	2	7	1	11	41	20	8	10	4	16	8		
Vrmaše-Skofja Loka	361	—	—	—	40	55	—	—	—	—	20	—	—	14	21	20	2	5	4	11	20	23	13	7	15	8	29		
Kalce-Logatec	485	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	22	21	0	0	—	9	76	3	7	2	11	8	16		
Tinjan-Istra	360	10	45	25	110	110	20	—	—	—	160	30	11	45	21	22	5	8	7	14	00	25	8	9	11	6	18		
Mošten. Draga-Opatija	3110	145	100	30	—	—	40	285	—	—	—	—	—	14	23	20	8	11	12	14	88	28	8	2	8	12	17		
Bistra-Borovnica	290	—	—	—	50	30	50	—	—	—	130	—	—	14	20	18	4	5	6	11	16	22	13	8	12	10	26		
Verd-Vrhnika	290	—	—	—	5	115	95	—	—	—	280	5	21	16	25	22	—	—	—	10	83	25	12	7	18	5	17		
Brest-Barje	305	—	—	—	30	60	20	—	—	—	25	40	20	14	20	20	—	1	1	10	18	22	10	1	10	14	6	21	
Žerovnica-Cerknica	551	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	20	22	0	0	1	9	23	20	8	1	11	16	2	4	
Ribnica	500	15	70	30	—	—	—	—	—	—	60	10	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Ponoviče-Litija	390	—	—	—	30	20	—	—	—	—	230	15	18	18	21	25	3	3	2	11	93	24	10	12	8	10	26	—	
Krka	300	—	—	—	35	20	—	—	—	—	—	—	—	19	23	22	0	1	0	10	83	11	7	4	—	—	—	—	
Livold-Kočevje	459	—	—	—	15	35	75	—	—	—	250	—	—	17	21	20	7	5	3	11	16	26	7	10	14	4	19	—	
Pluska-Trebnje	207	—	—	—	—	—	—	—	—	—	260	25	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Dob pri Mirni	305	—	—	—	84	35	33	—	—	—	102	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Novo mesto	180	—	—	—	15	80	60	—	—	—	145	40	22	16	26	25	1	3	1	12	13	26	9	10	10	11	25	—	
Dragatuš	160	5	95	40	45	45	90	—	—	—	40	40	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Črnomelj	156	—	—	—	—	—	—	—	—	—	90	25	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Sv. Jurij-Celje	206	—	—	—	14	—	—	—	—	—	4	10	4	27	32	32	4	3	7	17	50	24	4	13	—	—	—	—	
Sv. Lovrenc na Pohorju	442	—	—	—	50	50	—	—	—	—	—	—	—	16	22	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Selnica ob Dravi	324	—	—	—	130	100	—	—	—	—	70	60	40	18	22	24	1	1	1	10	53	28	10	6	20	4	28	—	
Slovenska Bistrica	288	—	—	—	5	80	155	—	—	—	335	5	19	18	22	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Donauča gora	320	—	—	—	170	80	50	—	—	—	160	—	—	50	19	20	26	25	0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Sv. Lovrenc na Drav. p.	235	—	—	—	45	85	35	—	—	—	—	—	—	20	17	23	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Turški vrh-Zavrč	336	5	260	160	45	5	35	—	—	—	370	—	—	60	17	18	20	21	4	5	2	11	66	19	3	10	13	7	28
Bučkovci - Mala Nedelja	279	10	195	50	70	10	75	—	—	—	100	—	—	16	21	21	3	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cezanjevci	182	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	—	—	19	22	25	1	4	3	12	02	24	7	7	14	9	24	—	
Pristava-Ljutomer	190	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Rakičan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Prosenjakovci	247	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	—	20	50	40	—	—	—	—	—	—	40	—	—	16	16	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	—	—	—	—	30	20	20	—	—	—	—	—	—	19	24	25	0	3	1	11	66	22	3	10	12	8	30	—	—

POSVETOVALNICA

ODGOVORI

K vprašanju o begalnici.

Četrty odgovor: Ker je tovariš urednik v zvezi z uvedbo novega panja za prevažanje načel vprašanje o begalnicah, se tudi jaz oglašam k besedi.

Nisem prijatelj nepotrebnih novotarij in zboljšav pri panjih, med katere spada po mojem mnenju tudi begalnica. Take begalnice, ki bi popolnoma ustrezala svojemu namenu, ni in je tudi še kmalu ne bo. Sam sem preizkusil več vrst begalnic, a se nisem mogel za nobeno navdušiti. Opustil sem jih in sedaj rajši spet uporabljam gosjo perut, kakor pa da bi čakal, kdaj bodo čebele skozi begalnico zapustile medišče. Ob slabih letinah, ko ni kaj točiti, begalnice sploh ne potrebuješ, ob dobrih letinah pa vsak čebelar prenese tistih nekaj pikov, ki jih dobi pri ometanju satov.

Ker skoraj vsako leto prevažam, bom sčasoma vse svoje panje preuredil tako, da bodo sposobni za prevoz, toda begalnic pri njih ne bom napravil. Upam, da bom tudi brez njih ob dobrih letinah lahko točil. Poudarjam pa, da je to le moje osebno mnenje. Komur so se begalnice obnesle, naj jih le uporablja še naprej. Saj je ravno v čebelarstvu toliko stvari, ki jih nekateri čebelarji uporabljajo z uspehom, dočim jih drugi ne. — Virmašan.

Peti odgovor: V 12. številki lanskega Slovenskega čebelarja je bilo objavljeno, da je posebna komisija pri naši zadrugi določila enoten tip AZ-panja za prevoz. Ta panj naj bi bil brez begalnice. Popolnoma soglašam s komisijo, ki je begalnico kot nepotrebno navlako zavrgla. Letos v januarju je Čebelarica zadruga za Slovensko Primorje nameravala izdelati večje število AZ-panjev. Sklicala je sestanek naprednejših čebelarjev, ki naj bi razpravljali in ugotovili, kakšen naj bi bil enoten tip panja za zgornjo vipavsko dolino. Ob tej priliki je le s težavo prodrlo mnenje, da naj bi imel ta panj tudi begalnico.

Neki tovariš, ki čebelari v moji bližini z več kot 50 AZ-panji, trdi, da begalnica ni samo nepotrebna, temveč celo škodljiva. Zato je pri vseh svojih panjih že pred leti begalnice zabil. Zabil jih je celo pri tistih panjih, ki nimajo žrel v mediščih. Tudi po mojih lastnih izkušnjah so begalnice nepotrebne. Zato si jih pri panjih, ki jih nameravam na novo izdelati, oziroma nabaviti, ne želim.

V mojem čebelnjaku imajo sedaj vsi AZ-panji begalnice. Te so odprte vse poletje, dokler je kaj troto v družinah. Kljub temu pa najdem skoraj vsako jesen, ko družine zazimujem, v tem ali onem medišču na rešetki posušene glave troto, kar pomeni, da troti ne izkoriščajo izhodov skozi begalnice. Tudi čebele ne morejo po preganjanju spraviti mrtvih trotov skozi begalnice, ker so najbrž preozke. Zato jih razgrizejo, glave, ki so trše kakor ostali deli telesa, pa ostanejo na rešetkah.

Ze prej omenjeni moj sosed izpušča trote, ki zaidejo ob prestavljanju, nastavljanju, ali ob kaki drugi izmenjavi satov v medišče, tako, da odpre panje, sname okenca v mediščih in jih postavi za okenca plodišč. Vrata pri panjih pusti ob opoldanskih urah odprta toliko dni, dokler je kaj troto v mediščih.

Bolj kot begalnice se mi zde potrebna žrela pri mediščih. — Božič Teodor, Gradišče pri Vipavi.

K 2. vprašanju o ubežni matici.

Matica, ki je bežala iz panja in ki ni ostala v njem, četudi jo je čebelar dvakrat vrnil družini, je bila gotovo bolna in je šla umirat iz panja po lastnem nagonu. Dokaz temu je tudi dejstvo, da je bila čez nekaj dni najdena mrtva v matičnici.

Čebelar, ki ima večje število panjev, vsako pomlad ugotovi, da mu je nekaj panjev čez zimo postalo brezmatičnih. Brezmatičnost se pojavlja celo pri družinah, ki so bile zazimljene s samimi mladimi maticami. Brezmatičnost ugotovimo navadno zvečer po prvem spomladanskem izletu. Družina, ki je brez matice, močno šumi; čebele so nemirne in begajo po bradi. Včasih najdemo mrtvo matico na dnu panja ali pa na tleh pred čebelnjakom. Zgodi se tudi, da mrtve matice nikjer ne najdemo,

čprav smo se prepričali, da je panj brezmatičen. Morda so jo čebele odnesle kam daleč proč, ali je pa šla sama ven umirat, kakor je to opazil tov. Zupan. Znano je, da čebele največkrat umirajo zunaj panja, a ne zgolj zato, ker jih ugonobi dež, toča, mrzel veter, razni sovražniki itd., temveč tudi zaradi bolezni in starosti. V panju umrjejo samo one, ki zaradi hudega mraza ne morejo izleteti. Drugače pa se podvzajajo iz panja, kakor hitro zaslutijo, da jim bo treba umreti. O tem se lahko prepričaš, če pri pregledovanju panja pohabiš kako čebelo. Taka pohabljenka bo takoj prilezla iz panja in ne bo ostala v njem, četudi jo vrneš.

Ce stopiš pred čebelnjak v zimskem času, ko je mraz nekoliko popustil, ko je nebo zastrto z oblaki in kaže toplomer komaj nekaj stopinj nad ničlo, boš opazil, da izleti iz marsikaterega panja kaka čebela kljub temu, da ni vreme primerno za izlet. Čebela leti naravnost naprej, ne da bi se pri tem orientirala, kakor to napravi ob drugih prilikah. Zastonj boš čakal, da bi se vrnila. Pri kakem drugem panju pa boš morda opazil čebelo, ki bo prilezla skozi žrelo, prečkala brado in se ob robu brade prekucnila na tla. Taka čebela gre umirat iz panja po lastnem nagonu. Isto velja tudi za matice. — Josip Kostanjevič, Vipava.

K 4. vprašanje o begalnicah v čebelnjaku.

Pred vojno sem imel okna v čebelnjakih tako urejena, da so bile šipe nekoliko nagnjene navzven in zgoraj prizrezane. Skozi reže, ki so zaradi tega nastale pod gornjo prečko okenskega okvira, so čebele lahko odletele na prosto, ko so priplezale do vrha. Kljub temu je marsikatera čebela opešala ob šipi in ni našla izhoda. Zato se mi zdi, da je bolje, če je šipa prizrezana na spodnjem koncu. — Vadnal, Dobova.

VPRAŠANJA

8. **Izmetavanje zalege.** Že 5 dni opažam pri vseh svojih panjih, da izmetavajo čebele vsako jutro zalego, in sicer ličinke, pa tudi bube, ki so tik pred tem, da se začno gibati. Ko sem opazil prve ličinke in bube na bradah, sem takoj pregledal vse panje. Prepričal sem se, da je v njih dovolj hrane in da je zalega vsaj na oko zdrava. Čebelarim že 24 let, pa se mi kaj takega še ni pripetilo. Kdo izmed tovarišev bi mi znal pojasniti, kaj je temu vzrok. — Ivan Brečević, Tinjan.

9. **Izletavanje čebel ponoči.** Na letni skupščini bivše Čebelarске zadruge uslužbencev državnih železnic v Ljubljani dne 9. februarja 1941 je kot delegat zastopal sarajevsko železničarsko zadrugo Anton Segulja, višji železniški uradnik in čebelar iz Sarajeva. Po končani skupščini je odbor ljubljanske zadruge povabil vse delegate na izlet v ljubljansko okolico. Peljali smo se z avtobusom do savskega mostu na Ježici, od tamkaj pa smo odšli na kozarček vina in mrzel prigrizek v dobro znano gostilno pri »Murncu«. Kmalu se je razvil med nami prijateljski razgovor. Pustili smo stanovske zadeve popolnoma ob strani in kramljali samo o čebelarjenju in o svojih muhah. Tovariš Segulja, ki smo ga vsi cenili zaradi resnega in mirnega značaja, nam je takrat pripovedoval zanimivo zgodbo.

Po službeni potrebi je bil imenovan za šefa postaje nekje v Bosni — ime postaje sem pozabil — kjer so baje bile izredne pašne prilike za čebele. Tudi takrat je narava naravnost razsipala medečino.

Čebelnjak je imel Segulja postavljen na postajnem prostoru, tako da ga je pot pri kontroli signalnih naprav vodila mimo njega. Neko noč — zdi se mi, da je bilo v mescu juniju — je imel nočno službo. Noč je bila topla, brez vetra in zelo svetla, ker je sijala polna luna. Okoli 23. ure je šel kontrolirat vozne kretnice. Ko se je po izvršeni kontroli bližal čebelnjaku, je postal pozoren na močno brenčanje čebel. Stopil je do panjev in z velikim začudenjem opazil, da čebele izletavajo. Smeri letenja kljub svetli noči ni mogel ugotoviti, kakor tudi tega ne, kaj je čebele pripravilo do nočnega izletavanja.

Spočetka smo mislili, da si je tov. Segulja ta dožrvljaj izmislil samo zato, da bi nas potegnil za nos. Toda zaklinjal se je pri vsem, kar je Bosancu svetega, da govori čisto resnico. Ker smo ga poznali kot resnega možakarja — saj ni nikoli spregovoril besede, ki bi stoođstotno ne držala — smo mu nazadnje vendarle verjeli. Prosili smo ga, da naj ta svoj dožrvljaj opiše v kakem čebelarškem listu. Obljubil nam je, vendar najbrž tega ni storil, ker se je kmalu nato razbesnela vojna.

Ce je kdo izmed tovarišev čebelarjev že doživel ali slišal kaj podobnega, naj to sporoči uredništvu našega glasila. Vedel bi tudi rad, katera paša požene čebele ob jasnih in svetlih nočeh iz panjev. — Cvetko, Ljubljana.

OSMRTNICE

† RATAJ JERNEJ

19. februarja 1948 nas je za vedno zapustil tajnik naše čebelarke družine v Laškem, tov. Rataj Jernej.

Kot železniški upokojenec in predsednik nabavljalne zadruge v Laškem je ves svoj prosti čas posvetil čebelarstvu. S svojo organizatorično sposobnostjo si je pridobil zaupanje vseh članov družine.

Rojen je bil 2. avgusta 1885 v Šmarjeti pri Rimskih Toplicah. Po službeni dolžnosti je prišel leta 1919. kot skladiščnik drž. železnic v Čakovec. Tam je z ostalimi slovenskimi železničarji začel čebelariti. Leta 1940. se je kot upokojenec vrnil v bližino svojega rojstnega mesta. V Laškem se je takoj uveljavil in kmalu postal tajnik čebelarke podružnice. Tajniške posle je vzorno opravljal vse do svoje smrti.

Od dragega pokojnika smo se polnoštevilno poslovili 21. februarja 1948. Pevci so mu zapeli ob grobu ganljive žalostinke, prijatelji pa so se spomnili njegovih zaslug v poslovnih govorih. Mi čebelarji ga bomo ohranili v blagem in častnem spominu.

MOŽU POŠTENJAKU V SPOMIN

2. decembra 1947 smo pokopali v Stari Loki bivšega našega dekana **Matijo Mraka**. Rojen je bil v Radovljici leta 1861. Kot duhovnik je služboval po raznih krajih Slovenije, nazadnje pa pri nas v Stari Loki. Tu ga je tudi zatekla svetovna vojna. Ker ga je začel okupator preganjati, se je pred njim umaknil v Ljubljano, kjer je potem živel ves čas okupacije. Silno je hrepenel, da bi se vrnil med svoje farane, toda to mu ni bilo dano, ker je pri neki nezgodi popolnoma oslepel. Česar pa ni dosegel v življenju, je dosegel vsaj po smrti. Njegovo truplo počiva v kraju, v katerem je toliko let deloval.

Dekan Matija Mrak je bil pravi Gorenjec. Na zunaj je bil sicer trd, toda po srečanju izredno dober. Bil je navdušen in napreden čebelar. Brez dvoma ima mnogo zaslug, da je danes čebelarstvo v našem kraju na taki višini. Poznal je prednosti velike mere satnikov in se že zgodaj oprijel AŽ-panjev. Priporočal in širil jih je tudi med drugimi čebelarji. Marsikateremu je pomagal, da so si jih lahko nabavili. Bil je tudi predsednik čebelarke podružnice in vnet prevoznik. Kadar smo vozili na pašo, je bil vselej zraven s svojimi čebelami.

Njegovo vzorno čebelarstvo je uničila vojna. Samo prazen čebelnjak še stoji na mestu, kjer je mož preživel toliko veselih ur pri svojih ljubljenkah.

Škofjeloški čebelarji ga bomo ohranili v častnem spominu. Te vrstice naj mu bodo skromen nagrobni spomenik. Slava njegovemu spominu!

Virmašan.

MALI KRUHEK

Bolezen ali zastrupljenje? Pred kratkim sem se mudil v Brežicah. Ko sem prišel v stik z nekaterimi tamkajšnjimi čebelarji, so mi s strahom povedali, da imajo bolne čebele. Že skozi 14 dni jim umirajo. Vsako jutro pometejo izpred čebelnjaka po več prgišč mrtvic. Med mrtvicami so čebele vseh starosti, da — celo pašne čebele z obnožino na nožicah. Ogledal sem si tak čebelnjak. Preiskal sem po vnanjih znakih čebele na nose-mavosti in pršičavosti. Niti pri eni nisem našel bolnega črevesa. Tudi krila so jim trdno tičala v oprsju. Umirajoče čebele niso trepetale s krili in poskakovale, kakor je to običaj pri teh dveh boleznih, temveč so nekako omamljene lazile okrog, se valjale po tleh in s sprednjimi nožicami otepale po zraku, kakor bi hotele iz glave pregnati hudo bolečino. Vse tako kaže, da so zastrupljene. Toda čas škropljenja sadnega drevja je že davno minul. Odkod potemtakem zastrupitev? Domnevam, da berejo čebele medečino na kaki strupeni cvetlici, morda na čemeriki, ki se včasih pojavi na travnikih v veliki množini, ali pa na navadnem negnoju. Kaj več bo ugotovila bakterio-loška preiskava. Če bo izid te preiskave negativen, naj si čebelarji ogledajo, kod berejo čebele.

Sadjarji kot uničevalci čebel. Iz mnogih krajev, zlasti pa iz Primorja prihajajo pritožbe, da se sadjarji pri škropljenju drevja s strupenimi, po večini arzenskimi preparati prav nič ne ozirajo na čebelarje. Skrope, kadar se jim zdi, najraje pa takrat, ko je sadno drevje v polnem cvetju in ko je na cvetju največ čebel. Vsak pameten človek ve, da škropivo, s katerim zatiramo škodljivce iz žuželčjega sveta, ne uničuje samo teh škodljivcev, temveč prav tako čebele. Saj so vendar čebele tudi žuželke.

Vsaka čebela, ki sede na oškropljen cvet, je navadno izgubljena. Ko stika z rilčkom med prašniki za medečino, nehoti posreblje tudi nekaj strupa. Domov se še vrne, v panju pa onemore in pogine z znaki zastrupljenja.

V nekaterih čebelnjakih so čebele v času cvetenja sadnega drevja v velikih množinah umirale. Prvotno so čebelarji domnevali, da jih ugonablja kaka bolezen. Poslali so veterinarskemu bakterio-loškemu zavodu v Ljubljano nekaj

sumljivih čebel, da bi jih tam preiskali. Izid preiskave pa je bil negativen. Čebele niso bile bolne niti na nose-mavosti niti na pršičavosti. Zato je sum, da so bile zastrupljene, upravičen. Mnenja smo, da bi morala tu poseči vmes oblast in čebelarje zaščititi pred brezvestneži iz sadjarskih vrst. Pravilno bi smel sadjar škropiti sadno drevje prvič tedaj, ko je še cvetje docela v popju, drugič pa potem, ko so cvetni lističi že odpadli. Kdor bi se ne ravnal po tem navodilu, bi moral biti kaznovan z občutno denarno globo ali pa celo z zaporom.

Medenje rži. Nekje na Gorenjskem pravijo, kadar je izdatna paša, da »medi rž«. S tem hočejo dražiti čebelarja, ki je ob neki dobri letini trdil, da je videl čebele brati tudi na rži. »Ko nam je Tone to pripovedoval,« poroča njegov prijatelj, »smo stali ob njivi, polni zrele rži. Kljub temu, da ni bilo na klasih niti ene čebele, je trdovratno gonil svojo, da spada rž med medovite rastline. Tone je pač trmast,« ugotavlja pisec na koncu svojega poročila.

Čeprav bo mäsikdo izmed naših bralcev bolj soglašal s čebelarji, ki zbijajo šale na račun Tonetove trme, je treba vendarle pribiti, da si Tone tegale o medenju rži ni izmislil, ampak da je najbrž res videl brati čebele na rži.

Medenje rži povzroča neka gliva, tako imenovana škrlatnordeča glavnica (claviceps purpurea). Trajna oblika te glive so »rožički«, znani v zdravilstvu pod imenom »secale cornutum«. Rožički prezimijo v zemlji. Iz njih poženejo spomladi belo-peeljate glive z rdečimi glavnicami, v katerih je vse polno trosov. Troši se zasidrajo spomladi na pestičih cvetočih trav, zlasti rži, in razvijajo tam nitkast micelj, ki polagoma prepreže vso plodnico. Istočasno začne plodnica gostiteljice izločati sladek in zelo aromatičen sok. Ta sok privabi razne žuželke, med njimi tudi čebele, ki prenašajo polnetne trose z enega cveta na drugi cvet. Micelj otrdi kasneje spet v rožiček.

Na rženih njivah, ki so bile močno napadene po omenjenih glivah, so dejansko že večkrat opazili čebele. Najden je bil tudi že med, o katerem je bilo znanstveno ugotovljeno, da je nastal iz rožičkaste mane. Tone se torej ni motil.

Da ima tak izreden opazovalni dar, mu moremo samo čestitati.

Listna mana se v Beli Krajini pojavlja že več let po vrsti. Tudi letos ni izostala. Kakih 10 dni so jo čebele pridno donšale v panje. Poprečen donos je bil 5 kg na panj.

Mana je izvirala od kaparjev. Napaden je bil hrast, v novomeški in deloma v trebanjski okolici pa celo gaber in pravi kostanj. Vendar medenje v teh predelih ni bilo toliko izdatno, da bi se v panjih kaj poznalo.

Zgodbica iz kumskih gozdov. V drugi polovici prejšnjega stoletja so v neki vasi pod Kumom gradili šolo. Pri tem so pomagali odrasli in otroci. Vaščani so zbrali ves potreben gradbeni material, pa tudi z lastnim delom prispevali k zgradbi. Celó apno so sami žgali.

Apno, žgano z drvni, potrebuje ogromno množino lesa. Da bi ta les pripravili, je odšlo nekaj možakarjev v gozd. Tam so podrli več bukovih dreves, jih oklestili in debela razžagali na krajše kose. Med žaganjem pa je začela dvema delavcema žaga nenadoma zastajati. S težavo sta še nekajkrat potegnila, nato pa ni šlo več. Preiskala sta žago in opazila, da je taka, kot bi bila namazana s smolo. Končno sta presenečena ugotovila, da to ni smola, ampak med.

Drevesa na Kumu so stara in votla. Vihar jih lomi ali ruje s koreninami vred. Polhi, sove, žolne in tudi čebele imajo v njih svoja domovanja. Na tako votlo deblo s čebeljim gnezdom sta naletela kumska delavca. Ker pa je bilo to zgodaj spomladi, ko je bilo še dokaj mrzlo, čebelice niso izletavale. Zato nista mogla vedeti, kaj žagata.

Svoje odkritje sta delavca takoj zapala ostalim tovarišem. Vsi so se zbrali okrog njiju. S prsti so lovili med, ki je počasi kapal iz zareze, napravljene z žago, ter ga pokušali. Po krajšem posvetovanju so sklenili izkopati medeni zaklad. Deblo so prikrajšali na primerno dolžino in ga preklali po dolgem. Ko so kosa ločili, je bila medena shramba odprta. Pridno so začeli posegati vanjo. Nihče se ni branil sladkega daru narave, ki so ga v enem ali dveh letih znesle skupaj marljive čebele. Nabrale so ga po rožicah vrh Kuma, po posekah na pobočju gore ali pa na ajdi v niže ležečih predelih.

Delavci so lizali in lizali. Nekateri so si napolnili tudi posode, v katerih so prinesli s sabo hrano, a so bile sedaj prazne, ker je bilo že po kosilu. Polagoma se je med vsem uprl, le delavec Lojze

se nikakor ni mogel ločiti od njega. Čeprav ga je imel že dosti, ga je jedel kar naprej.

Toda tudi nezmernost v uživanju medu se maščuje. Naenkrat je začel tožiti, da mu v želodcu ni dobro. Drugi so se mu posmeovali, njemu pa je šlo na jok. Bilo mu je čedalje huje. Čez nekaj trenutkov se je Lojze že valjal po tleh, se zvijal in tulil prav po nečloveško. Tedaj so se tudi tovariši zresnili. Zbali so se, da ga bo razneslo. Nekdo je svetoval, da bi ga povežali čez trebuh z vrvjo. Res so to storili. In tako povezan je ležal Lojze na tleh, naslonjen z glavo na bukov štor in ječal, ječal... Iz njegovih ust je prišlo še več obupnih klicev, potem pa mu je hipoma odleglo. Tovariši, ki so se prej zaskrbljeni sklanjali nad njim, so se skoraj istočasno razmaknili in prišli za nosove. Zakaj, ne vem natančno. Večkrat sem že nameraval stopiti k tistemu, ki je bil priča Lojzetove nezgode, da bi mi to povedal, a do danes nisem utegnil. Zgodba pa je resnična.

H. K.

Se en preprost način ugotavljanja hude gnilobe. Na videz se huda in prizanesljiva gniloba kaj malo ločita med sabo. Obe gnilobi je mogoče celo zamenjati s prehlajeno zalego. Da ugotoviš, ali imaš opravka s hudo gnilobo, ali ne, priporočajo skoraj vse knjige, ki se bavijo s čebeljimi bolezmi, tale postopek: Vtakni vžigalico z nefosforanim koncem v celico, v kateri je odmrla ličinka, in jo počasi zopet izvleči! Ako se gnila tvarina potegne za njo v obliki niti, ki je daljša od 4 cm, si lahko prepričan, da je zalega okužena z bacilom hude gnilobe. Vlečljivost zalege je dokaj zanesljiv vnanji znak te bolezni.

V Gleanings in bee culture 1947 pa priporoča E. C. Holst za razpoznavanje hude gnilobe še drug, prav tako preprost poizkus.

Bacil hude gnilobe proizvaja v napadeni ličinki neki ferment, tako imenovano proteazo. Ker povzroča ta ferment zadržanje mleka, ga je mogoče v gnili tvarini ugotoviti takole: Odmrlo ličinko vtakneš v dobro očiščeno epruveto, nakaš vanjo s pipeto, ki ima na enem koncu gumast nastavek, 20 kapljic tople destilirane vode in vse skupaj temeljito premešaš. Nato dodaš 5 kapljic posnetega mleka in epruveto zopet dobro pretreseš. V primeru hude gnilobe se bo zmes, ki je bila prvotno mlečne barve, začela že čez 5 minut čistiti. Čez kake četrt ure se bo zbrala nad usedlino prozorna tekočina rumenkaste barve.

NAŠA ORGANIZACIJA

VABILO

na drugo redno skupščino Čebelarke zadruga za Slovenijo, ki bo dne 20. junija 1948 v dvorani Doma sindikatov na Miklošičevi cesti št. 22 v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Otvoritev skupščine, izvolitev zapisnikarja in dveh overovalcev.
2. Poročilo referenta za čebelarstvo pri Ministrstvu za kmetijstvo.
3. Poročilo tajnika.
4. Poročila odsekov:
 - a) poročilo gospodarskega odseka,
 - b) poročilo odseka za tisk in propagando,
 - c) poročilo odseka za plemenilne postaje in vzrejo matic,
 - č) poročilo odseka za obveščevalne postaje in sajenje medovitih rastlin,
 - d) poročilo odseka za prevoz čebel na pašo in njih zavarovanje.
5. Poročilo blagajnika.
6. Računski zaključek za leto 1947.
7. Poročilo nadzornega odbora.
8. Samostojni predlogi in pritožbe.
9. Razprava o priključitvi Čebelarke zadruga za Slovenijo k Republiški poslovni zvezi.
10. Slučajnosti.

O p o m b a. Začetek skupščine je ob 8. uri. Če bi skupščina ob tem času ne bila sklepčna, bo druga skupščina eno uro pozneje z istim dnevnim redom in v istih prostorih veljavno sklepala po členu 20. združnih pravil ne glede na število navzočih delegatov. Vsak delegat zastopa po tem členu 50 članov in ima samo 1 glas.

Samostojne predloge in morebitne pritožbe je poslati izvršnemu odboru vsaj 3 dni pred skupščino.

Izvršni odbor.

VKLJUČITEV ČEBELARJEV V KMETIJSKE ZADRUGE

Splošno plansko gospodarstvo naše države zahteva čim večjo povezanost med posameznimi kmetijskimi panogami. To povezano bo izvedla Republiška poslovna zveza. Ker pa spada med kmetijske panoge tudi čebelarstvo, je potrebna likvidacija naše zadruga, vključitev članstva v glavno zvezo kmetijskih zadrug in preusmeritev dela v smislu nove družabne skupnosti. O vsem tem bo odločala letošnja glavna skupščina čebelarke zadruga. Dokler pa ne pride do odločitve, naše dosedanje delo ne sme prenehati, temveč se mora vršiti v istem smislu dalje, kot se je vršilo do sedaj. Članstvo zaradi tega ne sme biti prizadeto niti v gnotnem niti v strokovnem pogledu.

K vključitvi v Republiško poslovno zvezo nas nihče ne sili. Vsak, ki živi z duhom današnjega časa, pa se zaveda, da more ta preusmeritev samo koristiti i čebelarjem i splošnemu napredku čebelarstva.

Republiška poslovna zveza ima namen podpirati čebelarje z vsemi razpoložljivimi sredstvi. S pomočjo vlade jih bo oskrbovala z vsem, kar bodo rabili pri svojem delu. Ne bomo šli nazaj, ampak naprej. Težkoče, ki bodo mogoče nastale ob za-

četku, nas ne smejo plašiti. Mi sami si moramo prizadevati, da bomo težkoče kolikor mogoče ublažili in končno popolnoma odstranili. Napačno bi bilo, če bi stali križem rok ob strani, če bi gledali v bodočnost z nezaupanjem, z mislijo, da se bo vse razbilo, da ne bo v novih okoliščinah več istega člana kot je bil v naši dosedanji organizaciji.

Nič ne bo razbitega, le preurejeno bo tako, da bo gospodarski načrt čim bolj enoten. Ta načrt pa bo v korist vsem kmetijskim panogam kakor tudi splošnemu gospodarstvu.

Pri čebelarstvu bomo odločali čebelarji sami. Prav nič ne bomo zapostavljeni. Veljali pa bomo seveda le toliko, kolikor bomo znali svoje delo vključiti v gospodarski načrt. Izbrati si bomo morali take zastopnike, ki bodo znali čebelarske interese braniti in pravilno usmerjati vse bodoče delo na področju čebelarstva.

Gospodarski načrt bo upošteval:

1. da čebelarstvo ni samo sebi namen, temveč da koristijo čebele z opravljanjem kulturnih rastlin tudi ostalim kmetijskim panogam;
2. da prispevamo čebelarji s pridobivanjem voska in medu k dvigu industrije in zdravilstva, z medom pa tudi k zboljšanju prehrane.

Zato bo upošteval vse naše dosedanje ustanove in jih skušal še izboljšati.

Plemenilne postaje bodo vršile svoje delo naprej. Pospesevale bodo selekcijo in pripomogle, da pridemo čimprej do čiste pasme naše svetovno znane sive kranjske čebele.

Obveščevalne postaje nam bodo omogočale pravočasno izsleditev dobrih paš v posameznih krajih. Ko bo kaka taka paša izsledena, bomo organizirali hiter prevoz čebel v te kraje, da jo izkoristimo.

Boljši stroji nam bodo preskrbeli toliko satnic, da zaradi njih nabave ne bomo prišli nikoli v zadrego.

Intenzivnejše čebelarstvo bo poživilo trgovino z živimi čebelami. Skušali bomo del čebelarstva usmeriti k pridobivanju rojev, kar bo pripomoglo do večjega razmaha te trgovine.

Moderna mizarska delavnica nam bo nudila še nadalje dobre, brezhibno izdelane panje. Na panje ne bo treba čakati eno leto ali še dlje po naročitvi. Dobili jih bomo takoj, ko jih bomo naročili. Taka delavnica bo izdelala po 500 in tudi več panjev na mesec.

V mizarnici ne bomo izdelovali samo panjev, temveč tudi druge čebelarske priprave iz lesa: plemenilnike, satnike, sipalnike, ogrebainike itd., in vse to v hitrejšem tempu.

Razne tovarne in mehanične delavnice nam bodo po predvidenem gospodarskem načrtu hitreje izdelovale orodje in kovinske dele za panje.

Zadružni čebelnjaki, ki jih imamo na posameznih pasiščih in razno čebelarsko orodje, ki ga imamo pri podružnicah, bodo čebelarji lahko še nadalje uporabljali kakor doslej.

Čebelarske potrebščine bodo na razpolago v trgovinah pri okrajnih kmetijskih poslovnih zvezah. Tam bo lahko čebelar tudi zamenjal vosek za satnice in oddal voščine v pretopitev. Vosek bo lahko tudi prodal, ako ga ne bo potreboval v lastnem čebelarstvu.

List »Slovenski čebelar« bo še nadalje vzdrževal zvezo med čebelarji in jim nudil v poljudni obliki strokovni pouk.

Pri okrajnih poslovnih zvezah kmetijskih zadrug bo nastavljen za vsako kmetijsko panogo poseben referent, ki bo povezan z izvoljenim sosvetom. Tako bomo tudi čebelarji imeli pri vseh okrajnih poslovnih zvezah svoje referente in čebelarske sosvete, izvoljene od čebelarjev dotičnega okraja.

Področje okrajnih čebelarskih referentov bo zelo obsežno. Skrbeti bodo morali za napredek čebelarstva v svojem okraju, za tečaje, predavanja in predavatelje. Pod njihovim nadzorstvom bodo plemenilne postaje in zemljišča za pridelovanje semena medovitih rastlin. Zbirati bodo morali statistične podatke in imeti v evidenci vse čebelarje svojega okoliša. Od njih iniciative in spretnosti bo odvisen celoten napredek čebelarstva v naši republiki.

Kmetijsko ministrstvo bo ustanovilo čebelarski znanstveni zavod, na katerega smo zaman čakali v prejšnji Jugoslaviji. Ta zavod bo združen s čebelarskim muzejem, imel pa bo tudi obsežno čebelarsko knjižnico.

Člani čebelarke zadruge se bodo vključili v Republiško poslovno zvezo tako, da bodo pristopili v najbližje krajevne kmetijske zadruge. Kmetovalci so že itak člani teh zadrug, čebelarji-nekmetovalci pa bodo postali po izvršeni reorganizaciji tako rekoč avtomatično. Delež sedanje čebelarke zadruge bo poslovna zveza kratko in malo prevzela in s tem priznala članstvo vsem tistim čebelarjem, ki se bodo s tem strinjali.

Čebelarji bodo imeli lahko v odboru vsake kmetijske zadruge svojega zastopnika. Če bi bilo v kaki zadrugi premalo čebelarjev, se bodo ti lahko strokovno povezali s čebelarji sosednje zadruge. Za povezavo bo skrbel izvoljeni strokovni odbor. Taka strokovna skupina, ki bo morda tu ali tam združevala tudi člane več kmetijskih zadrug, bo nekako ustrezala sedanji čebelarški družini, zveza vseh teh osnovnih edinic v okraju s čebelarškim svetom na čelu pa nekako sedanji čebelarški podružnici. Okrajni čebelarški referenti in svetovi bodo podrejeni direktiji za sadjarstvo, vinarstvo in čebelarstvo pri glavni zvezi kmetijskih zadrug. Direkcija bo imela več sekcij, od katerih se bo ena bavila izključno s čebelarstvom. Sekcija za čebelarstvo bo razpadla v vsaj tri ožje referate.

Čebelarji mesta Ljubljane se bodo priključili kmetijskim zadrugam MLO. Ker so te zadruge na periferiji mesta, bo treba center razkosati in točno določiti, kam naj se ta ali oni čebelar včlani. Ljubljanski čebelarji bodo tvorili eno samo strokovno skupino ali pa bodo razdeljeni kvečjemu v dve. Približno isto velja za čebelarje-nekmetovalce v mestih Maribor, Celje itd.

Pri vseh okrajnih kmetijskih poslovnih zvezah bodo magazini, ki bodo oskrbovali čebelarje iz okraja z najnujnejšimi čebelarškimi potrebščinami.

Osrednji čebelarški magazin v Ljubljani se bo bavil izključno le s trgovino na debelo. Zalagal bo s čebelarškimi predmeti okrajne magazine in prodajalne kmetijskih zadrug, na drobno pa jih bo oddajal samo ljubljanskim čebelarjem.

To so osnovne poteze bodoče čebelarke organizacije. Kako se bo v podrobnostih izoblikovala, bo pokazala praksa. Praksa je naša najboljša učiteljica. Koliko se je v našem gospodarstvu preuredilo, ker je praksa pokazala, da načrt, izdelan pri zeleni mizi, ni bil dovolj življenjski. Država stalno stremi k izboljšanju svojega gospodarstva. Vse, kar gospodarstvo slabi, takoj odstrani.

Z reorganizacijo čebelarstva bomo storili velik korak naprej. Potrebno bo le, da bomo prav tako tovariško sodelovali kakor doslej. V nas samih mora biti pobuda, ki bo stremela k vedno večjemu napredku. Čebelarji sami moramo storiti vse, da bo vključitev čebelarke zadruge v Republiško poslovno zvezo rodila čim več sadov.

Za izboljšanje čebelarstva bodo še vedno potrebni razni čebelarški sestanki. Te bodo po okrajih sklicevali okrajni čebelarški referenti, republiške sestanke pa bo skliceval odsek za čebelarstvo pri glavni zvezi kmetijskih zadrug. Saj ne manjka vprašanj, ki jih moremo rešiti le vsi čebelarji skupaj.

Po vključitvi se bomo še bolj strnili. Zavihali bomo rokave in se neustrašeno vrgli v gospodarski boj, ki ga bije naša država z zapadno reakcijo. Pobrigali se bomo, da bo delež čebelarjev pri izvrševanju skupnega gospodarskega načrta čim večji.

Vsi čebelarji na delo za zmago našega petletnega plana!

DOPISI

Na Goriškem bi imele čebele zaradi milega podnebja spomladi naravnost krasno pašo, ako bi ne razsajala večkrat burja. Tu je veliko podleska, trobentic, vresja in še drugih medovitih, zgodaj spomladi cvetočih cvetlic. Je pa tudi veliko vrst vrb. Nekatere cveto poprej, druge kasneje in nudijo čebelam razen sladkega nektarja tudi precej cvetnega prahu. V začetku mesca aprila začne cveteti češnja, ki ob ugodnem vremenu kaj hitro razmnoži čebelje družine in jih pripravi za akacijevu pašo. Ta se pri nas začne v prvih dneh mesca maja in traja po priliki tri tedne. V razmeroma kratkem času zalijejo čebele vse sate v medišču in plodišču z lepim, svetlim in zelo prijetno dišečim medom. Ko iztočimo akacijev med, odpeljemo čebele na kostanjevo pašo. Včasih smo jih vozili na kostanj v okolico Čedad v Furlaniji. Tam so marsikatero leto toliko nabrale, da je bilo treba sate na mestu iztočiti, ker bi se v nasprotnem primeru med vožnjo proti domu potrgali.

Kostanjeva pasišča v Furlaniji smo na žalost sedaj izgubili. Temu je kriva mirovna pogodba, ki je omenjene kraje črtala iz našega zemljevida in jih dodelila italijanskemu ozemlju. Da bi pa to z gubo nadomestili, smo se odločili nekateri goriški čebelarji, da poiščemo v zahodnih Brdih nova pasišča. Tam je precej kostanjevega in lipovega drevja, na katerem bi bilo dovolj paše tudi za naše čebele.

14. marca smo se odpeljali s kamionom čebelarja Fornazariča iz Volče drage po deloma dograjeni lepi in gladki cesti skozi Solkan proti St. Petru. Pri Plaveh smo prečkali soški most in zavili po strmi cesti čez hrib v Brda. Mimo Vrhovelj smo drveli po še bolj strmi cesti navzdol in prispeli v globoko, ozko dolino, kjer stoji nekdanja gostilna Peternel pod Kožbanom. To obširno poslopje še danes štrli porušeno proti nebu. Za časa borb so Nemci zaprli vanj 14 zajetih domačinov in ga zažgali. Vsi so zgoreli — niti eden se ni rešil. Od tam smo odrinili po dolini proti severu do Podbrce, kjer je imel tov. Arčon Slavko že lansko leto svoje družine. Z donosom je bil zadovoljen. Saj so mu čebele prinesle precej medu, vendar ne toliko kakor prejšnja leta v okolici Čedadu.

Po ogledu Arčonovega pasišča smo se vrnili do hiše žalostnih spominov ter krenili proti Hruševju in Seniku, kamor nameravata peljati svoje čebele tovariša Gorkič in Pavletič. Nato nas je vodila pot preko hriba mimo Vrhovelj pod Sveto Gendro, mimo Kobalarja in Sv. Jakoba v Marijino Celje. Tu zavije cesta v dolino, po kateri teče mejna reka Judrija. Ustavili smo se v vaseh Melinki, Strmcu, Britofu, Loviški in Lanišču. V okolici teh vasi je mnogo pravega kostanja. Pasišča smo si tovariško porazdelili. Sklenili smo, da bomo pripeljali na vsak prostor, ki smo ga izbrali, približno po en kamion panjev.

Na povratku smo v Marijinem Celju obiskali župnika Makuca, ki je tudi čebelar. Našega obiska je bil zelo vesel. Prisrčno nas je sprejel in postregel. Ponudil nam je najprej »cividin«¹ domačega izvora, potem pa še medovo vino. Slednjic nas je pogostil z izbornim likerjem, ki ga je sam napravil po temle receptu: V enem litru žganja je raztopil pol kilograma kostanjevega medu. (Dober bi bil tudi med kake druge vrste.) V to raztopino je vložil šest lupin zelenega oreha, nekaj listkov rutice, vršček koromača in vejico pelina. Čez 24 ur je vse dišave razen orehovih lupin odstranil, tekočino pa nalil v steklenico in jo postavil med okni na sonce. Čez 8 dni je bil liker gotov.

Liker je nam vsem zelo ugajal. Po kapljicah smo ga srkali iz kozarčkov in kramljali o zanimivostih iz čebelarstva. Pomenili smo se marsikaj in se pozno popoldne poslovili od gostoljubnega tovariša. Odpeljali smo se skozi Ročinj do Kanala, kjer smo se nekoliko odpočili in si privezali dušo. Tamkaj bi radi obiskali najstarejšega čebelarja našega okraja tov. Staniča, a smo to misel opustili, ker je bilo že kasno. Če se nismo hoteli preveč zanočiti, smo morali odriniti proti domu. Sedli smo spet na kamion in se odpeljali. Polagoma so začeli tovariši izstopati. Razšli smo se v prijetnem razpoloženju in v nadi, da bomo imeli kasneje tudi nekaj koristi od tega lepega izleta. Golja Franc.

Iz Kostanjevice. Čebelarska podružnica Kostanjevica tudi pridno deluje. Redno se vrše seje in sestanki pri vzorno urejenem čebelnjaku našega predsednika tovariša Špiljarja. Ta zelo rad in pogosto praktično pokaže vsa opravila, ki se tičejo vzreje matice in splošnega čebelarstva.

Da vzbudi okoličane k še večjemu zanimanju za čebelarstvo, da privabi in poveča kader svojega članstva, je podružnica priredila 16. maja čebelarsko razstavo in zabavo. Razstavila je vse potrebno čebelarsko orodje, panje, slike iz življenja čebel, vosek, različne vrste medu, medico, medeni liker in medeno pecivo. Pozornost sta vzbudila dva umetniško izdelana medena izdelka: čebelnjak in čebelarska knjiga. Čebelnjak so darovali trije vrli čebelarji od Sv. Križa, knjigo pa žena našega predsednika. Razstavljena je bila tudi najnovejša naprava za zbijanje in luknjanje okvirov ter vstavljane kvačic, izum našega člana, odličnega čebelarja tov. Vrhovška s Sutne. Izumitelj je tolmačil in praktično pokazal delovanje naprave. Za razstavo je vladalo veliko zanimanje in je bila dobro obiskana.

Po razstavi se je razvila živahna zabava. Izvrstni cviček, tečen prigrizek in vesela godba so spravili mnogoštevilne goste v najboljše razpoloženje. Vse je potekalo v najlepšem redu in tovariškem soglasju. Vsi, ki so po svojih močeh sodelovali in pripomogli k tako lepemu uspehu, so se pozno ponoči z zadovoljstvom vračali v svoje domove. Razstava je v marsikaterem obiskovalcu utrdila zavest, da je čebelarstvo važna panoga našega gospodarstva in kot tako tudi vključeno v petletni plan.

Iz **Zasavja**. Na nekem čebelarškem sestanku spomladi v Litiji je slučajno prisotni urednik Slovenskega čebelarja tov. Rojec svetoval, naj bi tukajšnji čebelarji ob primernih prilikah organizirali izlet k plemenilni postaji Reka-Pustov mlin. Ta plemenilna postaja leži ob avtobusni liniji Litija—Trebnje. Po letošnji preureditvi je postala naravnost idealna. Zamislite si položno, s travo in redkim grmovjem poraščeno poseko, obdano z gostim smrekovim gozdom. Poseka je v globoki dolini ob sotočju dveh potočkov, vsenaokrog je pa visoko pogozdeno hribovje. Najbližja selišča so več kilometrov oddaljena. In vendar leži ta plemenilna postaja komaj kakih 200 m proč od že omenjene ceste, ob kateri stoji velika hiša, nekdanja Slančeva lovska hiša in gostilna, v kateri stanuje tov. Lindič Rafael, oskrbnik te plemenilne postaje s svojo družino.

Predlog tov. Rojca je bil z odobravanjem sprejet. Člana podružnice Litija tovariša Adamčič in Žunko sta vzela zadevo v roke. Poskrbela sta za pijačo, prigrizek in prekrv. Postavitev miz in klopi v gozdičku ob plemenilni postaji in drugo pa je oskrbel tov. Lindič.

25. maja se je na klic podružnice Litija zbralo v litijski gimnaziji 75 čebelarjev iz vsega Zasavja od Hrastnika do Jevnice. Tudi od Sv. Križa pri Litiji so bili navzoči, iz Velike Loke pa je prišel podpredsednik trebanjske podružnice tov. Bukovec. Edino Vačanov ni bilo. Celo centrala je poslala na prireditev svojega zastopnika. Dopoldne sta naša priljubljena predavatelja Rojec in Bitenc imela teoretični in praktični pouk o vzreji matic, popoldne pa hajd na izlet! Saj je bil dan zelo lep. Toda vsaka še tako dobro pripravljena stvar se rada pokazi. Najeti avto je naložil komaj 50 oseb, izletnikov je pa bilo nad 60. Moral bi bil torej peljati dva-ali trikrat, a se je že pri prvi vožnji, kakih 100 m pred ciljem, pokvaril. Slučajno se je tedaj mudil v Reki tov. Veilgoni s svojim motornim kolesom. Takoj je oddiral v Litijo in dosegel, da je ostale izletnike zvozil v Pustov mlin gasilski avto.

Ko smo bili končno le vsi tam zbrani, se je po ogledu plemenilne postaje razvila v gozdičku prijetna, res prava čebelarška zabava. Čebelarji so sklepali nova medsebojna znanstva. Tudi slikali smo se in želimo, da bi bila ta slika objavljena v Slovenskem čebelarju. Tov. Pust iz Trbovelj je ob tej priliki kot prvi letos postavil v hramčke na plemenišču osem matic. Urednik Rojec je nato razložil, kako je zamišljena reorganizacija čebelarstva v povezavi z Republiško poslovno zvezo. Predsednik podružnice tov. Bitenc pa je z jasno besedo podprl zahtevo čebelarjev po enotni in samo čebelarški organizaciji, ki naj bi ne bila zgolj sekcija direktcije za vinarstvo in sadjarstvo, temveč naj bi bila kot samostojna direkcija uvrščena v Poslovno zvezo.

Ko je legal mrak, se je zadnja skupina izletnikov odpeljala proti Litiji; vsem pa se je poznalo, da ta dan niso trpeli zjeje. — Žunko Ivan.

Mariborska podružnica je imela dne 25. aprila 1948 v poslopju trgoveške akademije v Mariboru svoj glavni letni sestanek, na katerem so bile zastopane vse družine razen Ruš in Device Marije v Puščavi. Prostorna dvorana je bila popolnoma zasedena, kar dokazuje, da je članstvo te podružnice zelo zavedno in željno strokovnega pouka. Tega sestanka sta se udeležila tudi predsednik zadruge tov. Cvetko iz Ljubljane in kmetijski referent mariborskega okrožja tov. Senkovič.

Podružnični predsednik tov. Močnik je otvoril sestanek ob 9. uri, pozdravil navzočne, posebno omenjena zastopnika zadruge ter objavil po uvodnem nagovoru dnevni red.

Potem, ko je bil zapisnik lanskega glavnega sestanka soglasno sprejet, je tajnik tov. Hrovatin podal tajniško poročilo. Pohvalil je družine, ki so ga pri njegovem delu krepko podpirale, in grajal tiste, od katerih kljub večkratnim urgencam ni mogel dobiti nikakih podatkov.

Podružnični blagajnik tov. Struna je podrobno poročal o stanju in prometu blagajne. Povedal je, da je dosegla podružnica kljub ogromnim izdatkom, ki jih je imela zaradi adaptacije po bombah močno poškodovanega lokala, lep presežek.

Ker je bil gospodar tov. Slekovce službeno zadržan, je podal gospodarsko poročilo tajnik tov. Hrovatin. Med drugim je povedal, da je imel težkoče pri dobavi čebelarških potrebščin, zlasti sladkorja in satnie.

Načelnik odseka za vzrejo matic je poročal, da so vzrejevalci lansko leto poslali na plemenilno postajo na Pohorje matice v treh serijah. Doseženi so bili prav

lepi uspehi, saj se jih je sprašilo okoli 80%. Poročilo je zaključil s pozivom, da naj se v tekočem letu udeležijo te akcije čim več čebelarjev.

Predsednik odseka za zboljšanje pašnih razmer tov. Verdonig je poročal, da je imel velike sitnosti pri izbiri zemljišča za gojenje medovitih rastlin, ker mu agrarna komisija ni šla niti najmanj na roko, marveč ga je pri tej akciji celo ovirala, češ da čebelarstvo ni kmetijstvo in šuštar naj ostane šuštar. Tudi pri nabavi semena je imel sitnosti, a še ono malo, kar ga je dobil, ni vzkliklo.

Po zaključku posameznih poročil je dobil besedo tov. Pušauer, ki je podrobno razčlenil delovanje posameznih funkcionarjev. Pohvalil je požrtvovalnost predsednika tov. Močnika, ki se je v službi čebelarstva ponesrečil in prebil precej časa v bolnišnici, a se je potem, ko jo je zapustil z žebljem v nogi, takoj zopet posvetil delu za napredek čebelarstva. Ker ni mogel hoditi peš, se je moral voziti z avtobusom na svoje stroške. Tudi tajnik tov. Hrovatin je starejši mož in težko bolan. Opravlja pa kljub temu tajniške posle in posle prodajalca v podružnični prodajalni nad vse zadovoljivo. O načelniku odseka za vzrejo matic tov. Hrovatu je dejal, da je skrajno agilen in požrtvovalen. Ne smemo pa prezreti blagajnika tovariša Strune, ki poleg svoje odgovorne službe kot ravnatelj trgovske akademije vodi blagajniške posle prav natančno in vestno. Če se ozremo nazadnje še na našega ekonomista, t. j. načelnika odseka za zboljšanje pašnih razmer, tov. Verdonika, vidimo, da deluje tudi ta nad vse nesebično, vestno in požrtvovalno. Dodeljeno nam njiivo orje z lastnimi kravami in popolnoma brezplačno, briga se za seme in se trudi, da bi imele naše čebele čim več in čim boljšo pašo. Na koncu svojega govora je izrekel tov. Pušauer v imenu navzočih vsem tem funkcionarjem najprisrčnejšo zahvalo za njih požrtvovalnost in delo. Predlagal je, da se jih ne samo pohvali, temveč tudi primerno nagradi. Predsednik naj prejme 10.000 din, tajnik 15.000 din, blagajnik in Verdonik pa po 5000 din nagrade. Predlog je bil z odobravanjem sprejet. Upamo, da ga bo tudi centrala sprejela in nagrade nakazala, s čimer bodo ti možje za svoje triletno vestno delovanje vsaj delno odškodovani.

Nato je odredil tov. predsednik 10 minut odmora zaradi priprav za volitve.

Na predlog tov. Bokavca Antona so bili izvoljeni za predsednika tov. Močnik Peter, šolski nadzornik v pokoju, za načelnika odseka za dopisovanje in propagando tov. Pušauer Stefan, sodni oficial v pokoju, za načelnika odseka za vzrejo matic in vodjo plemenilne postaje tov. Hrovat Anton, orožniški narednik-vodnik v pokoju, za načelnika odseka za zboljšanje čebelje paše tov. Verdonik Ivan, vlakovodja v pokoju, za odbornika pa tov. Kronvogel Srečko, posestnik in čebelar v Vodolah. Tov. Kirar Franc, posestnik in čebelar pri Sv. Petru je ostal še nadalje podpredsednik, tov. Hrovatin Albin, ravnatelj tiskarne v pokoju tajnik, tov. Struna Lojze, ravnatelj trgovske akademije v Mariboru blagajnik, in tov. Slekovec Vilibald, ravnatelj mestnega vodovoda v Mariboru gospodar. Nadalje sta bila tovariša Curk Franc in Jezernik Franc izvoljena za namestnika, tovariša Volfruber in Skušek za pregledovalca računov, tovariša Močnik Peter in Bukovec Anton pa za odbornika širšega odbora. Razen tega je bilo izvoljenih še sedem delegatov za glavno skupščino zadrage.

Pri slučajnostih je predlagal tov. Leskovec, da naj se pritegne k sodelovanju tudi mladina, tov. Kronvogel pa, da naj se vključita v vezane cene tudi med in vosek, ker čebelarji na deželi nimajo nobenih nakaznic. S tem bi jim bila dana možnost priti do bonov in tako do nakupa raznih potrebščin.

Na koncu je prevzel besedo predsednik zadrage tov. Cvetko, ki je poročal o stanju zaloge, o možnosti in nemožnosti nabave čebelarskih potrebščin, zlasti satnic, o prodaji čebel in matic, o pasiščih, nagradah poslovnim organom, organizaciji, davkih itd.

Po njegovem govoru se je razvila živahna debata o likvidaciji čebelarske zadrage in vključitvi čebelarjev v kmetijske zadrage. Zborovalci so bili nazirana, da bi pomenil razpust čebelarske zadrage konec naprednega in uspešnega čebelarjenja. Na posamezne kmetijske zadrage bi prišlo premajhno število čebelarjev, da bi se zanje izplačalo držati čebelarske potrebščine, prirejati poučna predavanja itd. Zborovalci so soglasno zahtevali, da naj ostanejo čebelarji organizirani tako kakor doslej, kajti le na ta način bo razvoj čebelarstva zagotovljen.

Predsednik tov. Močnik je zaključil sijajno uspeli glavni sestanek točno ob 13. uri z zahvalo udeležencem za tako obilen obisk in predsedniku zadrage tovarišu Cvetku za izčrpno poročilo.

Pušauer Stefan.

IZVLEČEK IZ SEJNEGA ZAPISNIKA ŠIRSEGA UPRAVNEGA ODBORA ČEBELARSKE ZADRUGE

Seja širšega odbora čebelarke zadruge se je vršila 2. maja t. l. v dvorani »Naproze« v Ljubljani na Masařykovi cesti. Od 57 podružnic je bilo na seji navzoćnih 29 delegatov. Devet podružnic, in sicer: Gornji grad, Soštanj, Slovenske Konjice, Prevalje, Ribnica, Trebnje, Slovenjgradec, Tolmin in Idrija, ni poslalo na sejo svojih zastopnikov, ęravno smo jim vabila pravočasno poslali in sporoćili, da bomo udeleženecem potne stroške in izdatke za prehrano povrnili. Seja je bila ęe zaradi tega vaŹna in zanimiva, ker je na njej poroćal tajnik RPZ, kako je zamišljena reorganizacija naše zadruge.

Seja se je zaćela z zakasnitvijo, ker ob doloćeni uri ni bila sklepćna. Po otvoritvi seje je predsednik tov. Cvetko poroćal o izvršenem in zasnovanem delu v zadruzi, kakor tudi o delu posameznih odsekov, satnišnice in mizarske delavnice. Blagajniško poroćilo je podal tov. Arko ter pojasnil izdatke in dohodke v letu 1947.

Preden se je zaćela debata o poroćilu izvršnega odbora, se je tov. Rojec spomnil pred kratkim preminulega profesorja tov. Verbića Josipa, ki si je s svojim delom za ęebelarstvo pridobil med ęebelarji velik ugled in spoštovanje. Navzoćni so spomin na pokojnika poćastili z enominutnim molkom.

Nato se je razvila debata o poroćilih izvršnega odbora. Te so se udeleŹili tovariši Skof, Pust, Moćnik, Vadnjal, Martelanc, Belec in drugi. Predsednik tov. Cvetko je na vsa vprašanja posameznikov sproti odgovarjal. Pojasnil je tudi, zakaj so izšle prve številke letošnjega Slovenskega ęebelarja s tako zakasnitvijo, kar so vzeli delegati kot opravićeno na znanje.

Tov. Košmerl, referent za ęebelarstvo pri Ministrstvu za kmetijstvo LRS, je razpravljal o raznih težavah, ki se zaradi preobširnega in s hitrim tempom vršćega se petletnega plana pojavljajo v ęebelarstvu. »Potrebno je,« je dejal, »da vsak posameznik razume ustvarjalno delo ljudskih množic, ki s svojo poŹrtvovalnostjo izvršujejo petletni plan.«

Tov. Brvar je sprožil daljšo debato o urejevanju strokovnega glasila, v katero so posegli skoraj vsi odborniki. Konćno je obveljal sklep, da naj se zaupa te posle znova tov. Rojcu. Po debati je dal tovariš predsednik poroćila izvršnega odbora, kakor tudi blagajniško poroćilo na glasovanje. Poroćila so bila soglasno odobrena.

Pri popoldanskem nadaljevanju plenarne seje je govoril o reorganizaciji naše zadruge tajnik Republiške poslovne zveze tov. Strle. V izćrpnih razpravi je navzoćnim pojasnil, kako je reorganizacija zamišljena. Poudaril je tudi, da zveza nikogar ne sili k tej reorganizaciji, pać pa jo ęlanom zadruge priporoća, ker bodo imeli od nje sami najveć koristi.

Republiška poslovna zveza je postavila v svoj naćrt reorganizacijo vsega zdruŹništva. Prikljućene zadruge bodo imele već uspeha in koristi, ker bodo njihovi ęlani v tesni povezavi med seboj. Delovanje ęebelarke zadruge s tem ne bo zavrtlo, temveć še pospešeno. Saj namerava poslovna zveza namestiti na okrajih posebne ęebelarke referente, ki bodo imeli nalogo skrbeti za razvoj in potrebe ęebelarstva v dodeljenih jim podroćjih.

Čebelarke potrebšćine bodo ęlani lahko nabavljali neposredno pri kmetijskih zadrugah ali pa v skladišćih okrajnih poslovnih zvez. Potrebšćine bodo izdelovala okrajna podjetja, ki bodo prej ali slej ustanovljena. Dokler pa teh podjetij ne bo, bo ęebelarke potrebšćine dobavljala kmetijskim zadrugam naša ęebelarna, ki bo tudi prikljućena Republiški poslovni zvezi.

Navzoćni so vzeli izvajanja tovariša tajnika Republiške poslovne zveze z zadovoljstvom na znanje. V nadaljnji dokaj živahni debati so se razbistrili marsikateri pojmi. Po debati je bil sprejet predlog, da naj izvršni odbor ęebelarke zadruge izda okroŹnico, s katero naj ęlanstvo obvesti o podrobnostih reorganizacije in o vsem, kar je s tem v zvezi.

Tovariš predsednik je pozval odbornike, da naj ęlanstvu doma pojasnijo zamisel reorganizacije in s tem preprećijo, da bi neodgovorni elementi širili zlonamerne vesti med ęlanstvom. Nadalje je bil izglasovan sklep, da naj izvršni odbor ęimprej skliće letno skupšćino. Po moŹnosti naj bi se vršila ęe v prvi polovici mesca junija. S tem je bila seja zakljućena.

DELOVANJE IZVRŠNEGA ODBORA ČEBELARSKE ZADRUGE

29. seja dne 9. aprila 1948.

V najem smo vzeli delavnico mizarskega mojstra tov. Tavčarja Ivana v Krep-ljah pri Dutovljah proti odškodnini 3800 din mesečno. V njej bomo izdelovali panje za člane v Slovenskem Primorju. Za vodstvo te delavnice smo s tov. Tavčarjem skle-nili posebno pogodbo. Na osnovi uredbe smo določili zvanje in plače uslužbencem zadruge. Tov. Mariču in Gajgerju smo za ureditev kopirnega knjigovodstva v za-drugi in v mizarnici na Vrhniki priznali enkratno skupno nagrado 8000 din.

Na občni zbor novo snujoče se čebelarke podružnice v Sempetru pri Gorici smo dirigirali tov. Cvetka, za čebelarsko družino v Smartnem ob Paki pa tov. Kobala. Na predlog tov. ing. Riharja smo poslali čebelarske tehtnice za opazovalne postaje v Dražgoše, Dragatuš, Tinjan in Rakičan.

Na ovitku Slovenskega čebelarja bomo dali natisniti pravilnik o smernicah za izboljšanje čebelje paše. Tov. Treo, ki je svoječasno odpovedala službo v naši za-drugi, bomo znova nastavili.

Na novo smo sprejeli v članstvo čebelarje od št. 6625 do 6645.

30. seja dne 16. aprila 1948.

Cebelarski družini pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah bomo za njen kolektivni čebelnjak prispevali kot podporo za 6 panjev okovja in 3 kg satnic, razliko do 7000 din pa v denarju. Prošnje, ki jih vlagajo začetniki za satnice, bosta reševala predsednik in upravnik. O reorganizaciji zadruge bomo podrobneje razpravljali na plenarni seji. Določili smo, da bo plenarna seja 2. maja t.l. ob 9. uri v Ljubljani. Datum za letno skupščino bomo določili na plenarni seji. Za sprejem v zadrugo prosijo čebelarji od št. 6646 do 6665.

Predsednik tov. Cvetko je poročal o delavnici mizarskega mojstra tov. Ivana Tavčarja v Krep-ljah pri Dutovljah. Ugotoviti bo treba, koliko je potrebnega stroj-nega dela za en panj, da bomo mogli oceniti zmogljivost Tavčarjeve delavnice. Nadalje je poročal predsednik tov. Cvetko, da želijo imeti v Sempetru pri Gorici predavanje o vzreji matic. V Slovenskem Primorju primanjkuje tudi slovenskega čtiva o čebelarstvu. Sklep odbora je, da vse nepopolne stare letnike in druge knjige, ki jih lahko pogrešamo, pošljemo na Primorsko.

31. seja izvršnega in nadzornega odbora dne 23. aprila 1948.

Za soključarja glavne blagajne smo določili tov. Jelnikarja, pri dnevni blagajni pa poslovodjo tov. Tirengana.

Na predavanje k čebelarski družini v Smartnem ob Paki bomo poslali tovariša Kobala. Na občni zbor čebelarske podružnice v Mariboru bo šel tov. Cvetko.

V službo smo sprejeli tov. Noča Valentina, ki se bo bavil z nakupom čebel in razpošiljanjem matic. V raznih inozemskih strokovnih čebelarskih listih bomo ob-javili oglase o izvozu naših čebel in matic.

Tovarišu dr. Bezlaju smo za njegovo delo »Drobcji iz pravadnine« priznali na-grado 2000 din.

V Beli krajini bomo ustanovili novo obveščevalno postajo. Za RPZ smo zbrali statistične podatke ter zadolžili tovariša Cvetka in Arka, da poročilo odpošljeta.

Tov. Cvetko se bo pri komitetu za zunanjo trgovino informiral, v kakšnih po-sodah smemo izvažati med, tov. Arko pa pri Republiški poslovni zvezi glede sklada vodstva, ki ga moramo po uredbi ustanoviti.

V zadrugo smo sprejeli nove člane od št. 6664 do 6686.

32. seja izvršnega odbora dne 7. maja 1948.

Poročilo tov. Arka o razdelitvi čistega dobička za leto 1947. je izvršni odbor odobril. S funkcionarji RPZ se bomo dogovorili za skupen sestanek, na katerem bomo razpravljali o reorganizaciji naše zadruge. Po tem sestanku bomo izdali po-sebno okrožnico, ki bo objavljena v našem strokovnem listu.

Na zagrebški mednarodni velesejem ne bomo poslali svojega zastopnika, ker nimamo za to potrebnih ljudi. Letna skupščina zadruge bo 13. junija.

V zadrugo smo sprejeli nove člane od št. 6687 do 6753. Izstopila sta člana Blaznik Jože in Jelovščan Ivana, ker nimata več čebel.

Knjigovodkinji na Vrhniki smo zvišali mesečno plačo na 3800 din.

O ureditvi plač mizarskim delavcem na Vrhniki naj razpravlja tamkajšnja sindikalna podružnica. Tov. Gromu je izvršni odbor naročil, da mora v mizarski delavnici uvesti delo po normah.

ZADRUŽNI VESTNIK

Nakup rojev

Naša zadruga ima več naročnikov za roje. Kdor želi prodati roje, naj to sporoči zadrugi, da mu pošlje nalašč za ta namen izdelane zaboječke. Cena rojev bo 300 din za kg čebel.

Začetniki

Čebelarke družine pri začetnikih ne upoštevajo naših navodil, objavljenih v okrožnici št. 11. Tam je povedano, da je začetnik le tisti čebelar, ki je lansko leto začel čebelariti z eno ali največ z dvema družinama. Taki začetniki dobijo brez zamenjave za vosek samo 1,50 kg satnic proti plačilu.

Funkcionarji nekaterih čebelarskih družin potrjujejo in priporočajo prošnje za satnice tudi takim čebelarjem, ki čebelarijo s 15 do 20 panji že več let. Dogodilo se je, da so člani neke družine zamislili 157 panjev. Družina je zaprosila zadrugo poprečno po 4 satnice na panj, kar bi zneslo 48 kg satnic. To je skrajna brezvestnost in spekulacija na škodo tistih, ki so res začetniki in ki res satnice potrebujejo. Zavedati se je treba, da voska primanjkuje.

Pripominjamo, da se bomo v sumljivih primerih prepričali, ali so podatki v prošnjah resnični. Ako ne bodo resnični, bomo odbor dotične družine poklicali na odgovor, zakaj so prošnjo z napačnimi podatki priporočili in podpisali.

Voščine, vosek in satnice

Že lansko jesen smo pozvali člane, naj prinesejo čimprej voščine v zadrugo, da jim jih bo prekuhala. Takrat jih je zelo malo upoštevalo ta poziv. Sedaj, ko je sila, pa hoče vsak imeti takoj satnice. Kuhanje voščin je sedaj v zastoju, ker je obrat premajhen in bi morali zaradi tega ukiniti izdelavo satnic.

Tudi pri zamenjavi satnic za vosek so nekateri nestrpni in nočejo sprevideti, da je naša satnišnica premajhna. Saj je pred okupacijo komaj zadostovala za 3000 članov takratnega čebelarskega društva. Danes, ko imamo 8000 članov, je zadrega tem večja. Stroja za satnice ni mogoče prisiliti, da bi hitreje tekeli. Satnišnica dela v dveh izmenah po 8 ur in niti za sproti ne more izdelati dovolj

satnic. Skušali bomo nabaviti nove modernejšje stroje za valjanje satnic; dokler pa teh ni, prosimo potrpljenja.

Facelija

Mnogo čebelarjev in čebelarskih družin je zaprosilo, da naj jim pošljemo seme facelije. Ko smo seme razposlali in določili obveznosti za oddajo bodočega pridelka, pa se je več čebelarjev skesalo, češ da facelije ne bodo sejali, ker obveznosti ne morejo sprejeti.

Tovariši, če bodo čebelarji, ki niti tako malenkostnih obveznosti ne morejo sprejeti, oskrbovali zemljišča za medovite rastline, ne bomo čebelje paše nikoli zboljšali. Le z vztrajnim delom bomo napredovali. Zato z nergači, ki hočejo živeti na račun drugih, pomedimo in jim ne nalagajmo nalog, za katere nimajo pravega smisla. Hvale vredno je samo to, da je takih nergačev v naši zadrugi bolj malo.

Dodeljevanje sladkorja vzrejevalcem

V 3.—4. številki Slovenskega čebelarja so navodila glede tega napačna. Po sklepu glavnega odseka za vzrejo matic je treba nakazati za spekulativno krmljenje vsakega rednika 2½ kg sladkorja v kristalu in za vsako na plemenišče odposlano matico 35 dkg sladkorja v prahu. Načelniki podružničnih odsekov naj vodijo o dodeljevanju točne sezname. Če bi kakemu vzrejevalcu dodelili več sladkorja, kot mu pripada, ga morajo po obračunu na koncu vzrejne sezone zahtevati nazaj ali pa dodeljeni previšek vpisati na račun naslednje vzrejne sezone.

Embalaža za satnice in drugo

Ker je zaradi velike potrošnje nastalo pomanjkanje lepenke in vrvice za zavijanje satnic, pozivamo člane, ki prihajajo v našo trgovino po satnice in druge čebelarske potrebščine, da prinesejo lepenko in vrvice s seboj. Naša trgovina ne bo lepenke in vrvice več izdajala niti proti plačilu.

Sladkor za plemenilne postaje

Nujno pozivamo vse tiste, ki prejemajo od nas sladkor za plemenilne postaje, da nam vrče, v katerih jim pošiljamo sladkor, takoj vrnejo, ker nam jih primanjkuje.

Na višku vzrejne sezone

Letošnjo vzrejno sezono smo otvorili z 20 plemenilnimi postajami, ki so razporejene po vsej Sloveniji. Razen obstoječih, že lansko leto ustanovljenih, so začele, ali bodo začele v kratkem obratovati še plemenilne postaje Mala Lazna v Trnovskem gozdu, Tublje pri Velikem dolu, Lamprecht na Kumenu, Kobilje pri Dolnji Lendavi, Podstenice v Gorjancih, Ravnik pri Logatu, kakor tudi Znideršičeva postaja v Javorniku, Kirarjeva pri St. Petru in državna v Gorici pri Velenju. Nekatere so bile preurejene, tako n. pr. Pustov mlin pri Litiji in Kopišče pri Kamniški Bistrici, nekatere pa premeščene na primernejše prostore kot n. pr. črnomaljska in vrhniška.

V krog vzrejevalcev so bili pritegnjeni novi čebelarji, za katere so imeli člani glavnega odseka za vzrejo matic do sedaj 11 predavanj ali enodnevnih praktičnih tečajev. Po prijavih, ki smo jih prejeli, bo letošnje število vzrejevalcev znatno višje kakor lani. Navdušenje za vzrejo med čebelarji vidno raste. Od vsepovsod prihajajo prošnje, da bi jim poslali predavatelje, ki bi poučili člane o tej posebni čebelarski panogi. Marsikatero smo morali odkloniti, ker nam primanjkuje predavateljev. Razveseljivo pa je dejstvo, da že nastopajo na deželi starejši vzrejevalci kot vodje kratkih, največkrat poldnevnik tečajev, ki praktično uvajajo novince v posamezna vzrejna opravila.

Letošnja vzrejna akcija ne poteka po kakem strogem, naprej določenem načrtu. Z vzrejo prične lahko vsakdo, kadar hoče, in vsakdo lahko vzgoji matic, kolikor hoče. Kljub temu so se skoraj povsod povezali vzrejevalci v nekatere skupine, ki so istočasno začele spekulativno krmiti rednike, jim istočasno odvzeli matice itd. Vzrejajo torej serijsko kakor lani. To je vsekakor umestno, ker le na ta način bodo plemenilne postaje načrtno izkoriščene.

Vzrejne metode so iste kot lani. Novincem priporočamo vzrejo ob rezih na satu ali vzrejo na čepkih z razrezovanjem celic. Naprednejši pa sedaj že lahko pristopijo k vzreji s prenašanjem ličink. Ta metoda je najbolj popolna, znanstveno utemeljena in morda tudi najuspešnejša. Preizkušamo novo, lahko bi rekli množično vzrejo, s katero bo mogoče prihraniti in na času i na krmilnem sladkorju. O tej vzreji bomo kaj več poročali kasneje, ko bodo znani prvi uspehi in odpravljene napake, ki se pri vsaki novotarji pojavljajo.

Mesec maj zaradi dnevno se ponavljajočih nalivov ni bil ugoden za vzrejo. Kljub temu so nekateri vzrejevalci postavili prve matice na plemenišča že v drugi tretjini mesca. Pojavljale pa so se tudi druge težkoče. Zadrega je bila zaradi sladkorja v prahu. Glavna količina je dospela v začetku junija in jo bomo začeli šele sedaj razpošiljati. Sladkor ni dovolj drobno zmlet, ker ni nikjer dobiti finih sit. Testo, zgneten iz tega sladkorja, je dokaj grobe strukture in ga čebele v plemenilnikih ne morejo docela izkoristiti. Vendar to na splošen potek vzreje ne more škodljivo vplivati.

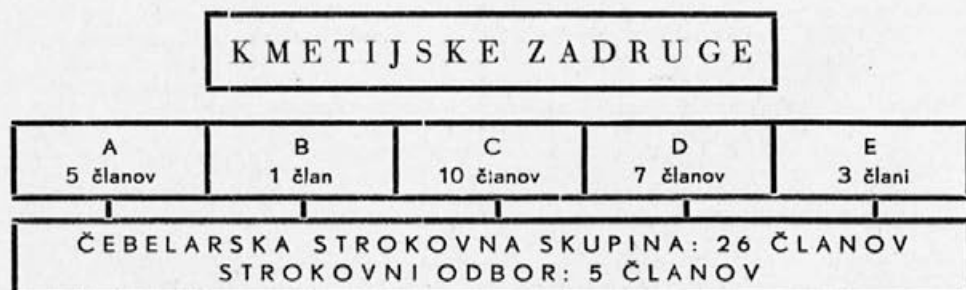
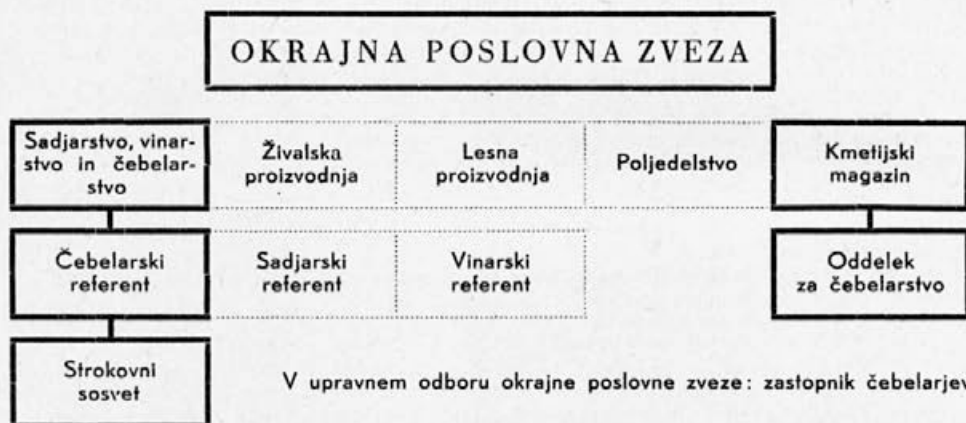
Težkoče smo imeli tudi pri nabavi šip za plemenilnike. Premagali pa smo jih uspešno in plemenilnike naročnikom po večini že razposlali.

Na željo nekaterih vzrejevalcev bo zadruga razprodala vse svoje vzrejne priprave, ki jih ima na plemeniščih, razen hramčkov. Prednost pri nabavi imajo, kakor je bilo že objavljeno, lanski vzrejevalci. Ker se obračajo zaradi sladkorja na drugo posamezniki, sporočamo vsem vzrejevalcem, da ga morejo prejeti samo pri podružnicah, v katerih območju stoji plemenilne postaje. Za krmljenje rednika prejmejo 2½ kg sladkorja v kristalu, sladkorja v prahu pa tolikokrat po 35 dkg, kolikor matic nameravajo postaviti na plemenišče. Tege seveda ni mogoče točno predvideti. Zato naj ga kupijo približno količino, morda raje več kot manj, računajo pa naj s tem, da bodo morali morebitni preostanek vrniti. Sladkorja danes še nimamo toliko, da bi z njim šarili. Podružnice opozarjamo, da bomo ob koncu sezone zahtevali od njih natančne obračune, kako je bil sladkor razdeljen.

Čebelarska zadruga bo pokupila od vzrejevalcev matice, ki jih ne bodo uporabili v svojih panjih. Te matice bo prezimila v lastnem matičnjaku in jih spomladi oddajala interesentom. Razen tega bodo potrebovali precej matic tudi tovariši iz Primorske. Vzrejevalci, ki bi imeli matice naprodaj, naj to sporoče glavnemu odseku za vzrejo v Ljubljano, da jim pošljemo razpošiljalne matičnice.

Končno opozarjamo vodje in oskrbnike plemenilnih postaj, da se je treba letos nekoliko bolj zavzeti za trotarje kot lani. Trotar nikakor ne sme rojiti. Če bi se pripravljali k rojenju, je treba napraviti roj. Prav tako je treba paziti, da ne začne metati trovov iz panja. V takem primeru ga je treba začeti spekulativno krmiti; če to ne pomaga, pa mu je treba odvzeti matico.

SHEMA VKLJUČITVE ČEBELARSKE ZADRUGE V REPUBLIŠKO POSLOVNO ZVEZO

V upravnem odboru vsake kmetijske zadruge: zastopnik čebelarjev